

CARTULARI de la Catalunya Comtal

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

1939

**Creació del Consell Nacional
de Catalunya a l'exili**

*El Consell Nacional de Catalunya
va ser una entitat política creada a
França el 13 de maig del 1939 per
Lluís Companys, president de la
Generalitat a l'exili.*

*El Consell havia de mantenir
l'autoritat catalana després que
es dissolgués el govern.*

*El Consell va estar format per cinc
membres, cinc persones de gran
prestigi intel·lectual:*

*Pompeu Fabra, Santiago Pi i Sunyer,
Josep Pons, Antoni Rovira i Virgili i
Jaume Serra i Húnter.*

CENTRE
D'INTERPRETACIÓ

LLUÍS
COMPANYS

del Tarròs

EL CARTULARI
compleix 20 anys

AQUESTA PUBLICACIÓ ES DISTRIBUEIX ALS CENTRES OFICIALS I CULTURALS DEL NOSTRE PAÍS I A L'ESTRANGER

RELACIÓ DELS CASALS CATALANS QUE REBEN EL CARTULARI DE L'INSTITUT

DINS L'ESTAT ESPANYOL:

- Associació Espai Catalunya Topalekua- Sant Sebastià - Donostia.
- Cercle Català d'Araba. - Gazteiz-Vitoria.
- Cercle Català de Madrid - Madrid.
- Casa Catalana de Saragossa - Saragossa.
- Casa de Catalunya de Sevilla - Sevilla.
- Casal Català de Tenerife - Adeje (Tenerife).
- Cercle Català de Menorca - Maó.
- Fundació Carles Salvador - Benassal - Castelló

A L'ESTRANGER:

ALEMANYA:

- Centre Català de Munic.- München.
- Associació Catalana d'Hamburg "El Pont Blau".

ARGENTINA:

- Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat"- Buenos Aires.
- Casal Català de Bahía Blanca - Bahía Blanca.
- Casal de Catalunya de Buenos Aires - Buenos Aires.
- Les Quatre Barres Castelar - Castelar - Buenos Aires.
- Centre Català de Mendoza - Mendoza.
- Centre Català de Rosario - Rosario.
- Centre Català de Venado Tuerto - Venado Tuerto, Santa Fe.
- Casal Català de Mar del Plata.
- Casal de Catalunya de Santa Fe.
- Casal Català de Córdoba - Córdoba.
- Casal dels Països Catalans de la Plata - La Plata.
- Casal de Catalunya de Paraná - Paraná , Entre Ríos.
- Centre Català de Capitán Sarmiento - Capitán Sarmiento.

AUSTRIA:

- Casal Català de Viena - Viena.

BELGICA:

- Casal Català de Brussel·les - Etteerbeek - Tevueren.

COLÒMBIA:

- Comunitat Catalana de Colòmbia - Santa Fe de Bogotà, DC.

BRASIL:

- Associação Cultural Catalonia - São Paulo-SP.

CANADÀ:

- Casal Català de Vancouver - Burnaby, BC
- Casal dels Països Catalans de Toronto - Toronto, ON

COSTA RICA:

- Casal Català de Costa Rica - San José.

CUBA:

- Societat de Beneficència de Naturals i Descendents de Catalunya - La Habana.

EL SALVADOR:

- Casal Català d'El Salvador - El Salvador.

EQUADOR:

- Casal Català de Quito - Quito
- Casal Català de Guayaquil
- Casal Català "Jorge Butinà" - Cuenca.

FRANÇA:

- Cercle Català de Marsella - Marseille.
- Casal Català de Tolosa de Llenguadoc - Toulouse.
- Casal de Catalunya de París - París.
- Centre Cultural Català de Perpinyà - Casal Jaume I - Perpinyà.
- Casal Català de Grenoble - Grenoble.
- Centre Català d'Occitània - Samazan.
- Casal Català de Nantes "Tirant lo Blanc" - Nantes.

ITÀLIA:

- Associació Catalans a Roma - Roma.

JAPÓ:

- Centre Català de Kansai - Osaka.

LUXEMBURG:

- Centre Català de Luxemburg - Luxemburg.

MÈXIC:

- Orfeó Català de Mèxic, A.C. México D.F.
- Casal Català de la Península del Yucatán - Mèrida, YU.

PARAGUAI:

- Centre Català d'Asunción - Asunción.

SUÈCIA:

- Les Quatre Barres d'Estocolm - Stockhom.

SUÏSSA:

- Centre Català de Lausana - Lausanne.
- Casal Català de Zurich - Zurich.
- Centre Català de Basilea - Birsfelden.

URUGUAI:

- Casal Català de Montevideo - Montevideo.

VENEÇUELA:

- Centre Català de Caracas - Caracas.

XILE:

- Centre Català de Santiago de Xile - Santiago de Xile.

Feu una Subscripció a la revista Cartulari i per
rebéreu els dos exemplars que s'editen
semestralment

14€
l'any

Si esteu interessats a posar publicitat a la nostra revista truqueu al telèfon
que surt més baix i us informarem en tot el que necessiteu.

Si truqueu i dieu que heu vist aquesta informació, tindreu un preu especial

Tant per la subscripció com per la publicitat el telèfon i e-mail de contacte:
93 325 77 91 - institut@cartulari.cat

Edita: Institut d'Estudis Històrics
Medievals de Catalunya

Jaume Bertomeu
Editor

Lluïsa Goberna
Directora

Jordi Sotorra

Manel Esteban
Consell de Redacció

Aquest CARTULARI és el portaveu de l'Institut, de publicació semestral. És una entitat convenientment legalitzada i domiciliada al Cap i Casal de Catalunya, i que té per finalitat aplegar als afeccionats a la història medieval de Catalunya i altres activitats del nostre País.

EDITORIAL

Amb aquest Cartulari número 40 es compleixen 20 anys de l'edició de la segona època de la nostra revista portaveu de l'Institut. 20 anys donen per a molt, encara que tinguem la sensació que han passat volant. Recordem aquell 1999 amb la primera edició de la fi del Mil·lenni i amb portada del Monestir de Poblet.

Com recordareu, especulàvem sobre aquell 2000 a punt d'entrar, que ens portaria la davallada del món tal com el coneixíem, sobretot en l'àrea tecnològica, però en realitat tot va seguir dins dels canons de la normalitat. Quan es compleixen els mil·lennis sempre van acompanyats de tota classe d'especulacions sobre l'avenir.

Retornant al nostre Cartulari, recordem aquella edició amb molt d'afecte, però també som conscients de les mancances que hi havia. Només la portada, contraportada i pàgines centrals eren en color, la resta es feia en blanc i negre, amb poques pàgines i amb unes eines de treball molt precàries, a causa de les nostres possibilitats reduïdes.

Com és lògic, amb el pas dels anys molts dels nostres antics col·laboradors ja no hi són per diverses circumstàncies, però com existeix un equilibri, ens han entrat de nous, que amb el pas del temps s'han convertit en uns bons amics que ens donen el seu suport per tirar endavant.

En la portada d'aquest Cartulari, junt amb la imatge del president Companys, es pot veure una menció a la Creació del Consell Nacional de Catalunya a l'exili de l'any 1939, i aquest fet ens fa venir al cap els successos actuals i ens dona la sensació que tot està menys o menys igual que fa 80 anys i que fa falta ja d'una vegada per totes que deixem endarrere aquest parèntesi de la història i passar a una etapa nova en la qual els fets no es tornin a repetir una i una altra vegada.

En un context força important per a Catalunya, ens fem ressò de com s'han pronunciat els experts de les Nacions Unides i en la Unió Europea s'estan produint també canvis força favorables. Tot això fa pensar que anem per bon camí i que les prediccions d'Alexandre Deulofeu desenvolupades en la seva teoria "La Matemàtica de la Història", s'estan acomplint. Tant de bo i així ho esperem, encara que pel camí encara quedin uns quants esculls per saltar i poder arribar a la tan anhelada llibertat.

Lluïsa Goberna

Redactors

Col·laboradors:

Carles Aparicio
Conxita Bentz
Elvira Bertomeu
Bartomeu Bioque
Ramon Canyelles
Laura Egea
Armand Estesó
Toni Font
Maribel Gallèn
Àngel Gordon
Glòria Jara
Jaume Martell
Eliseu Massana
Robert Porta
Nati Regàs
Judit Sogas
Joana Tarín
Manel Tosca
Xevi

Maquetació i Disseny

Lluïsa Goberna

Corrector:

Joan Anton Font

Webmaster:

David Ballesteros

Redacció i

Administració:

Casanova, 43,
Esc. Dret. Entl. 3r.
08011 BARCELONA
Tel. 93 325 77 91

E-mail:

institut@cartulari.cat
estament@cartulari.cat
www.cartulari.cat

Capçalera:

Copy-Art-Institut.

Impressió:

CopyLuz

Dipòsit Legal:

B-51863-01

Els articles signats són de la sola responsabilitat de l'autor i l'equip del Cartulari no necessàriament ha d'estar d'acord amb el contingut dels mateixos.

SUMARI

Portada. Centre d'Interpretació Lluís Companys.....	1
Casals Catalans. D'arreu del món.....	2
Editorial. Redacció i administració.....	3
Ressenya d'activitats	5
Dinar Nadalenc. Presentació Cartulari 39.....	6
Racones de Barcelona	50
Conferència	51
Truc d'en Xevi	52

Foto contraportada:

Mural a Penelles. Miquel Wert- Barcelona

La Vestimenta Medieval s.XV.....8

Clotxa o Gramalla. Era una peça d'abric, una mena de túnica amb mànigues o sense, llarga fins als peus de forma acampanada amb obertura per passar-hi el cap, que era emprada preferentment per les classes dirigents.

Reial Monestir de Pedralbes.....14

El 16 de març passat i a l'hora prevista ens vàrem trobar a l'entrada del recinte i a les 12 en punt vam fer cap a l'interior, on ens esperava el guia contractat, en Jordi Mota, excel·lent, de gamma...

Arnau de Torroja.....20

Arnau de Torroja va néixer en el si d'una família noble de Solsona (Lleida) el 1122. Fill de Ramon II de Torroja (*1135-†1195) i Gaia de Cervera, va rebre....

Descoberta per l'Urgell i la Noguera.....24

Vam sortir a primera hora del dia 13 d'abril amb autocar cap a l'Urgell i la Noguera per visitar el poblat ibèric del Molí de l'Espígol a Tornabous, el Centre d'Interpretació Lluís Companys...

Almodis de la Marca.....32

Noble, occitana com la seva sogra-àvia Ermessenda, era una dona brillant, ambiciosa i de grans dots de govern. Fou filla dels comtes llemosins Bernat de la Marca i Amèlia de Rasès, (Lle mosí és una de les 26...

Gualter, vila amb especial encís.....36

La vila de Gualter (100 habitants) és un poble acollidor i de bon visitar. El vaig conèixer, com a convidat, amb motiu d'una celebració anual, que es fa el darrer dia de Carnestoltes...

Descoberta pel Baix Empordà.....38

El cap de setmana del 17, 18 i 19 de maig l'Institut va organitzar una visita guiada a Santa Cristina d'Aro, el segon municipi de la comarca...

RESSENYA D'ACTIVITATS

15 de desembre de 2018

Es va celebrar un dinar Nadalenc i presentació del **CARTULARI** número 39. L'esdeveniment va tenir lloc al **Restaurant Volapié** de Barcelona.

28 de març de 2019

Visita guiada al **Reial Monestir de Pedralbes** de Barcelona.

28 de març de 2019

Conferència a la Biblioteca Pública Arús de Barcelona amb el títol **“ELS GNÒSTICS I L'EVANGELI DE MARIA MAGDALENA”**. A càrrec de **Bartomeu Bioque**.

13 d'abril de 2019

Sortida cultural per l'**Urgell i La Noguera**. Dinar al Restaurant Crich d'Agramunt.

17, 18 i 19 de maig

Sortida cultural al **Baix Empordà**. Hospedatge a l'Hotel Golf de Santa Cristina d'Aro.

El passat 9 de gener ens va deixar una persona entranyable, un amic molt volgut de fa molts anys.

En LLUÍS GOBERNA I CASACUBERTA

Pare de la directora del Cartulari, durant molts anys ens ha acompanyat com a col·laborador. El 1987, en la primera etapa del Cartulari, ja el teníem com a redactor de diversos articles. Posteriorment, el 1992, va passar a ser coordinador de la revista i a partir del 1999 en va ser cap de redacció, fins que el 2016, per motius de l'edat, va demanar cessar en el seu càrrec.

Va ser protagonista, amb vivències molt difícils d'oblidar, a la Guerra Civil, i ha estat un dels últims testimonis de la Lleva del Biberó. Però com a persona lluitadora que era, va refer i encaminar la seva vida al costat de la seva esposa i companya de vida, la Josefina.

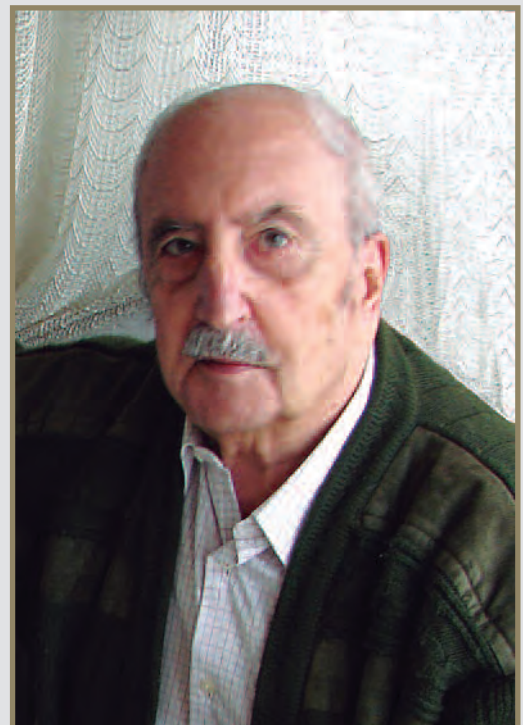
Un fet remarcable del seu caràcter fou la fidelitat que va tenir amb els seus amics de sempre, durant tota la vida.

Pròleg d'un llibre d'aventures i amistat escrit per en Lluís el 1940, que el defineix.

“Quantes vegades una mà amiga val més que tot l'or del món. Quantes vegades s'omple el buit del cor davant d'una lleial amistat que en moments de dificultat t'ofereix amb noblesa el compartir la teva pena. Sense amics res es fa en el món; et baralles, t'enfades, discuteixes amb ells però sobretot, si l'amistat és veritable, acaba en una abraçada”.

A pesar de no comptar ja amb la teva presència, com abans, les bones persones sempre deixen un gran buit en els que les han conegut, i tu ets una d'elles.

Estimat Lluís, estem segurs que la llum serà la teva companya de viatge. No t'oblidarem

DINAR NADALENC I DE GERMANOR

PRESENTACIÓ CARTULARI 39

15 de desembre de 2018

Per Jordi Sotorra

Enguany el tradicional sopar de Nadal per a la presentació del Cartulari -en aquest cas el número 39- a petició d'un bon nombre de membres, es va canviar per un dinar. Aquest àpat es va celebrar al restaurant Volapié de Barcelona. Tot i que el dissabte és un dia que el local està tancat, van tenir la gentilesa d'obrir-lo i van posar a la nostra total disposició la part de baix del local i així vàrem poder disposar de tota la sala per a les nostres activitats.

Com és costum, en arribar al restaurant vàrem gaudir d'una copa de cava de benvinguda, mentre tots els participants a la trobada es saludaven i compartien comentaris. Enguany vàrem poder comptar amb l'as-

sistència de nous amics de l'Institut, cosa que ens complau molt.

El fet de disposar de tota la sala per al dinar va fer que poguéssim estar distribuïts en quatre taules, animades i distretes com ja ve sent habitual. A les taules hi havia un detall dolç per a les senyores: una bosseta amb bombons.

El menú va consistir en un primer que incloïa 5 plats de tapes de pica-pica, un segon de 4 diferents plats a escollir i 2 postres també a escollir, tot molt gustós i molt ben presentat, amb un servei i atenció excel·lents per part dels propietaris del local.

Després, a l'hora de les postres, l'amic Manel Esteban va fer una llarga exposició dels nous projectes que té en cartera, que com sempre són molt interessants.

Tot seguit la Lluïsa Goberna va fer un breu comentari del contingut d'aquest nou Cartulari i, acabada la presentació, va repartir uns exemplars als participants al dinar.

Per finalitzar la trobada, com ja és costum, es va fer el tradicional sorteig de regals que, dirigit i amenitzat amb la simpatia de l'Àngel Gordon, van ser repartits entre els afortunats.

Enguany també es va comptar amb la col·laboració de l'empresa EL Traginer, que va aportar un esplèndid lot de Nadal amb productes del país i d'alta qualitat.

Per acabar, en Jaume Bertomeu va fer un brindis per desitjar-nos unes bones festes nadalenques i uns bons desitjos per a l'any 2019. ©

LA VESTIMENTA MEDIIEVAL S. XV

4t capítol

Per Jordi Sotorra

Diplomat en Genealogia
per la Societat Catalana
de Genealogia, Heràldica
i Nobiliària

ROBA DE PORTAR PER SOBRE DE TOT

CLOTXA O GRAMALLA

Era una peça d'abric, una mena de túnica amb mànigues o sense, llarga fins als peus de forma acampanada amb obertura per passar-hi el cap, que era emprada preferentment per les classes dirigents. Solia fer joc amb el caperó. Inicialment la duïen homes i dones, però en el segle XV era d'ús masculí. També era una peça exterior utilitzada per al dol, però també per alguns estaments com a vestit de representació. **Els Consellers de Barcelona van adoptar la gramalla de vellut vermell.**

Detall Mare de Dèu dels Consellers 1443-1445,
Lluís Dalmau MNAC

G
r
a
m
a
l
l
a

Conseller Fiveller

GARNATXA

Peça d'abric per damunt de la Gonella, folrada de pells amb obertures laterals que deixava veure la cota, generalment ample, amb mànigues curtes que formen un cos amb la resta del vestit, amb més vol que la Saia, que podia anar per sobre. Es vestia solta sense cinturó. Era un vestit pensat per a viatjar o caminar per la ciutat.

Garnatxa

Cota

Cota femenina

Retaule del Cancellor Ayala, anònim 1396
Institut d'Art de Chicago

COTA

Peça de roba en forma de túnica per portar per sobre, tant per a homes com per a dones. Feta amb un teixit bast de llana, aquesta mena de vestit seria el terme genèric de moltes vestimentes.

En general era una peça de tres quarts per als homes i més llarga per a les dones, a vegades oberta per davant i cordada, o bé tancada, amb mànigues no gaire amples o mànigues perdudes.

La cota femenina era una mena de túnica fins als peus, ja que la dona vestia de llarg, amb la faldilla de tall recte que es portava amb o sense cinturó, amb un escot ample per on sortia la camisa. Sobre la cota se solia portar la sobrecota. Era una túnica més curta i oberta pels costats que deixava lluir la de sota.

Detall Santa Llúcia repartint almoina 1435, Bernat Martorell MNAC

Detall La Verificació de la Creu de Crist 1470, Pedro Berruguete

Tabard

Capa

TABARD

Peça d'abric que s'usava per viatjar, emprada per homes i dones, llarga fins als malucs, folgada, i amb capeta. En el segle XV les mànigues foren reemplaçades per obertures laterals per poder treure els braços, o també per mànigues perdudes. Era totalment tancat en forma de capa rectangular amb la vora tallada en semicercle per anar subjecte al cap o al coll. Es portava sobre altres vestits i la llargada podia ser diversa.

Donat que el tabard masculí era sempre una peça d'abric de diari, s'escullen robes resistents, generalment de llana o el panyo negre.

Pel que fa al tabard femení es diferenciava entre el "tabard de camí" equivalent al masculí i el "normal", confeccionat amb teles de seda de molts colors; (setí vermell, damàs negre, blau, morat o blanc, vellut negre o vermell)

CAPA

Peça d'abric similar al mantell; la diferència pot ser en el tall circular de la capa i el rectan-

gular del mantell, però posteriorment s'utilitzà per anomenar les mateixes peces de vestir.

Alguns teixits propis per a la confecció són el burell de luxe, el color vermell i el negre.

Era un vestit sense mànigues, obert pel davant i més o menys llarg. Era emprada indistintament per homes i dones, però habitualment elles duïen la Capa i ells la Gramalla.

FOPA O HOPALANDA

Era una peça d'abric considerada de luxe, llarga i ampla, que gairebé arrossegava per terra. Aquesta peça era de coll alt. Podia estar folrada de pell i amb

Taules d'un retaule de la Mare de Déu "El bes de Judes" 1410-1425, Mestre de Retascon MNAC

Capa

Hopalandas

mànigues molt amples, que es podia portar obert o cordat per un rengle de botons damunt del pit. Es portava sobre el Gipó o la Cota, que era emprada per homes i dones. Es podia dur

Lloba

Paltó

també ajustada a la cintura per un cinzell.

LLOBA

Peça d'abric talar tancada, desenganxada del cos i normalment sense mànigues. Algunes variants són les llobes amb mànigues i obertures laterals per poder treure els braços, o les llobes amb les mànigues obertes i flotants. Era un vestit especialment apte per a homes de lletres, escolars i altres persones d'autoritat, revestits de certs càrrecs: consellers, jurats, metges, magistrats etc.

CAPOT O PALTÓ

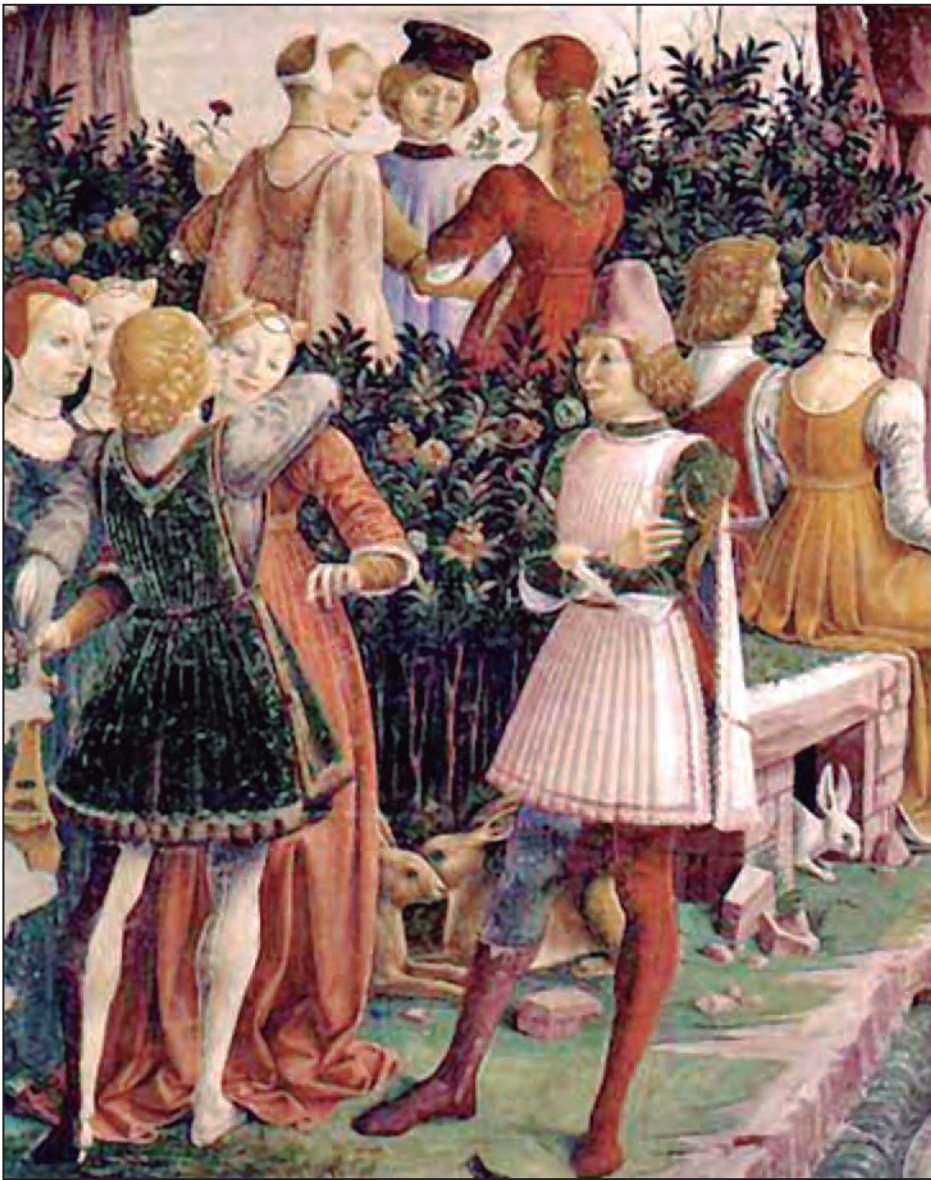
Era una mena de capa oberta per davant i pels costats, és a dir, com un ponxo que es cordava amb botons o tiretes.

La llargada podia ser variable, curta per als joves i llarga per a les persones grans, i podia anar sense mànigues o amb mànigues flotants o perdudes.

Era una peça luxosa i que es portava damunt del Gipó.

Ambdós solien ser de la mateixa roba, generalment vellut i brocat, folrats de seda de colors.

Paltó

Detall Al·legoria d'abril
Triunf de Venus 1470
Francesco Cossa

GAVANY

Vestit d'abric folgat amb mànigues i caputxó, especialment bo per a la protecció contra el fred i la pluja.

La principal versió del Gavany és la de tipus rural (*Gavany per a muntar, de pastor o de pescador*), però també existien els Gavany de luxe amb brodats d'or i folres de teles riques. ©

Detall retaule del Corpus Christi. MNAC

Gavany

REIAL MONESTIR DE PEDRALBES

Un espai històric a Barcelona

Per Eliseu Massana
Prebost del Capítol
Nobiliari dels
Homes de Paratge

El 16 de març passat i a l'hora prevista ens vàrem trobar a l'entrada del recinte i a les 12 en punt vam fer cap a l'interior, on ens esperava el guia contractat, en Jordi Mota, excel·lent, de gamma superior. La visita guiada estava concertada de 12 a 14h i l'església restava oberta d'11 a 13h, però és que, a més, aquest dissabte a l'església hi tenia lloc un concert de cor infantil. Per tal de poder-la visitar, en Jordi, el guia, molt encertadament va considerar el millor que podíem fer per guanyar temps. Vàrem sortir una altra vegada a fora i a la plaça del davant ens va fer un preàmbul molt complet de la història del Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes (*Pedres Albes*) en espera de poder entrar a visitar la seva església en el moment oportú.

El Monestir, d'estil gòtic, fou fundat per ordre de la tercera esposa del comte-rei Jaume II, Elisenda de Montcada. Elisenda nasqué probablement cap al 1292; era filla del senescal Pere II de Montcada i, per aquesta raó, no tan sols freqüentava el palau reial, sinó que pràcticament hi vivia, per la qual cosa hauria fet de mainadera dels fills d'en Jaume II, fruit dels dos matrimonis anteriors. En quedar vidu el monarca per segona vegada, en el mateix any prengué a Elisenda per esposa; ell ja tenia 55 anys i ella estava en els 30. Es van casar a Tarragona el dia de Nadal de l'any 1322. Elisenda, la reina consort, dona molt intel·ligent i gran estratega, sap que si el seu espòs la deixa vídua (*el més probable*) ella no podrà seguir vivint a palau, i, per això pren la decisió de fundar un monestir on anar-hi a residir en el moment escaient.

Trià el lloc de Pedralbes per ésser molt a prop de la ciutat comtal i pel clima sec, més beneficiós per al cos humà. Posaren la primera pedra l'any 1326 i, l'any següent, construït ja l'àpside, fou beatificat el recinte. En aquest mateix any mor en Jaume II i ella s'apressa en la construcció del monestir, fent-s'hi edificar un petit palau per instal·lar-s'hi, on va residir durant 37 anys, fins a la seva mort, el 9 de juliol de 1364.

Pel que fa a l'economia disponible per poder fer front a les despeses del reial Monestir, de la seva pròpia subsistència i de la de la comunitat de monges clarisses de clausura, disposà que, tot plegat, depengués de la Cort, i, també el dotà amb el domini parroquial del terme de Sarrià, a més d'altres usdefruits d'arreu del país, i l'exempció, per part del bisbat, de pagar impostos. Així com una generosa donació en rendes rebudes del rei. Amb la seva estratègia i gran intel·ligència va procurar que el monestir estigués assegurat per sempre. Actualment encara resta sota la protecció del Patrimoni de l'Ajuntament de Barcelona. Gràcies a aquesta disposició, el recinte ha resistit el temps i totes les vicissituds que s'han presentat. **Durant el període de la guerra civil del 36 al 39, la Generalitat va ordenar a corre-cuita que el monestir fos la seu de l'Arxiu General de Catalunya, on es van reunir els fons de diferents institucions, per evitar, d'aquesta manera, qualsevol acte de saqueig o de vandalisme.**

Davant de l'edifici monàstic, els franciscans en construïren un altre, que es coneix com el Conventet. Aquests frares tenien cura dels oficis religiosos i confessions de les germanes clarisses. Actualment és de propietat privada. En aquell temps els dos cenobis i llurs entorns estaven emmurallats.

Vam entrar a l'església en un moment en què els cors infantils havien acabat una actuació i el vàrem aprofitar, procurant no molestar en absolut. Lògicament tothom va córrer a fer unes fotografies de la nau i de la tomba que Elisenda es feu construir en vida entre el claustre i l'església. **Pel cantó d'aquesta, la seva estàtua vesteix de noble, de reina amb corona i majestuositat i pel cantó**

del claustre, com vol que la recordin les monges, vestida amb l'hàbit de monja. Els artistes reials van saber mostrar aquests dos conceptes, a semblança de la seva vida.

Tot seguit vam tornar a entrar al recinte en direcció al claustre.

De nou dins del recinte monàstic ens vam adreçar a les tombes de qui foren abadesses de la comunitat, Francesca ça Portella, Beatriu de Fenollet, Constança de Cardona i d'Elionor de Pinós. Naturalment, també el se-

pulcre de la reina consort Elisenda pel cantó que dóna al claustre.

CLAUSTRE

UN CONTACTE AMB LA NATURA

El claustre és un dels elements més importants del monestir. Quadrat, d'uns quaranta metres de costat i amb tres pisos d'alçada. Els dos primers del s. XIV i l'últim construït el 1412.

seva formació a Itàlia. Les pintures estan molt vinculades a la meditació espiritual per tal d'entrar dins les escenes i participar-hi.

SALA CAPITULAR.

Aquí hi tenien lloc les reunions de les monges més antigues i de famílies benestants, per decidir sobre els problemes de la comunitat. **S'hi rebia una vegada l'any els membres del Consell de Cent.** Des de la galeria i a cada costat de la porta, hi ha una gran finestra. La resta de monges, grup format per les germanes més pobres, novícies i esclaves, seguien les reunions a través d'aquestes finestres. En començar la congregació foren inicialment 14 monges, però ben aviat s'arribà a 50 religioses. En l'actualitat en són una trentena.

Les clarisses sempre han estat lligades a l'art i la natura. En les seves hores lliures es dedicaven a la música, la poesia i el cultiu de plantes medicinals.

CAPELLA DE SANT MIQUEL.

Estança de tres fronts, oberta al claustre, on vam contemplar les pintures originals del s. XIV d'un dels més reconeguts artistes catalans: Ferrer Bassa, que va fer la

Ens cridà l'atenció el fet que hi haguessin esclaves. En Jordi, el guia, ens va ampliar la informació. Si es donava el cas, per exemple, que una dona esclava quedava desamparada per repudi o mort del seu últim amo, podia entrar a l'orde de les clarisses aportant, a manca de valors materials, la seva labor en feines diverses de neteja i conservació. La dona, en aquesta situació, tenia un plat a taula cada hora d'àpat, i si queia malalta, tenia una in-

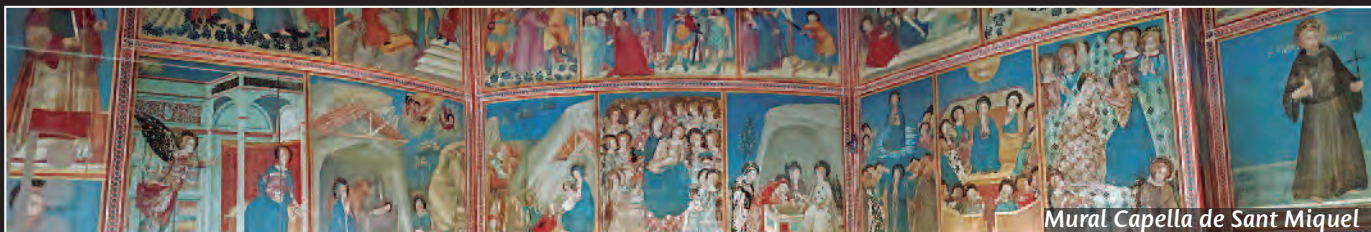

Tomba de la reina Elisenda pel cantó de l'església

Tomba de la reina Elisenda pel canto del claustre

Mural Capella de Sant Miquel

Sala capitular

Infermeria

Cuina

Procules

Diorames de la vida de Jesús

Font de l'Àngel

fermeria on tenien cura d'ella i, a més, quedava lliure de tot home que pogués disposar d'ella. Per tant, portava una vida més fàcil i molt protegida.

Segons ens van explicar, el monestir sempre havia estat portat pels llinatges catalans fins que el 1515 la Corona hi va imposar abadeses de Castella. Podríem dir que fou com un 155 actual.

INFERMERIA

Actualment buida, però és evident la seva grandària. Per malalties menors disposaven de remeis casolans: herbes medicinals preses en infusions, bafs o cataplasmes. En malalties més complicades rebien la visita d'un metge i fins i tot, en cas necessari, d'un cirurgià. Comptava, també, amb un parell de cambres privades, aïllades de la sala general, per a monges que tinguessin alguna malaltia infecciosa, amb cabuda per a quatre pacients, una en cada angle de l'habitacle.

CUINA

De segur que és l'estança que ha sofert més variacions al llarg dels temps, per tal d'adequar-la a les modernitzacions de cada moment. De primer hi devia haver un gran foc al mig de l'habitacle amb una sortida de fums i bancs al seu entorn. Després s'hi instal·là una cuina econòmica de llenya o carbó i, últimament, una de grans dimensions a gas. Es conserven en molt bon estat unes piques de pedra, així com diversos armaris i utensilis propis del lloc.

La base de la dieta de la gent, segons ens va explicar en Jordi, era el pa. Dins del monestir era força diferent: fruita fresca, mel, formatge, carn (*en ocasions*), peix, fruits secs, etc. El que no produïen s'ho feien portar. **Era una dieta austera, sense excessos, amb períodes de dejuni i abstinència, tal com portaven la seva vida, però menjaven de tot.**

Façana església

REFECTORI

En sortir de la cuina, s'entra al menjador. Primer es passa per una avantsala separada per una artística reixa. L'interior del refectori és comú a tots els convents, siguin de freres o de monges. Un taulell de fals granit al llarg de cada banda amb uns bancs adossats a la paret amb respalller de fusta. En un dels costats, cap al mig de la sala, surt una petita escala de caragol que dona a un púlpit des d'on una de les clarisses llegia passatges de la regla de Santa Clara o d'altres escrits religiosos mentre la resta de la comunitat menjava en silenci.

PROCURES

Es troba en el subsòl; però l'escala que hi baixa encara té un tram que baixa més avall,

Antic Dormidor, actualment Sala d'Exposicions

Llibre de Cor. Un dels tresors del Monestir

un capitell en forma d'àngel on les monges es rentaven les mans abans d'entrar al menjador.

DORMIDOR ELS TRESORS DEL MONESTIR

Per últim i a les acaballes del recorregut i del temps contractat per a la visita, vàrem pujar al primer pis per veure el Dormidor, una gran sala on antigament dormien les monges i l'abadesa. Avui en dia, Sala d'Exposicions on es poden veure les pintures, retaules, llibres incunables, joies, etc. de què disposa el Reial Monestir de Pedralbes.

L'espai va incloure obres de la Col·lecció Thyssen-Bornemisza. El 2004, quan es va acabar aquesta exposició, la sala es va adequar i remodelar per exposar els tresors acumulats durant molts anys de donacions a la comunitat.

El monestir sempre va estar dirigit per dones i fou un dels més importants de Catalunya. ©

fins a una cisterna que s'omple de l'aigua que es recull en el pati del claustre. Pel que fa a procures, es tracta d'una estança força gran on s'hi guardaven els queviures, àdhuc hi ha una menjadora per a bestiar oví o de tir. **Una de les peces més preuades és una petita sala on hi ha ubicats uns diorames que tracten sobre la vida de Jesús, des del seu naixement fins a la crucifixió.**

CISTERNA I FONT DE L'ÀNGEL

A la sortida del refectori i dins del pati del claustre, trobem el pou on es recull l'aigua de la pluja que va a la cisterna, i, al seu costat, una font amb

Entrada al Monestir

ARNAU DE TORROJA

11è. Gran Mestre de l'Orde del Temple

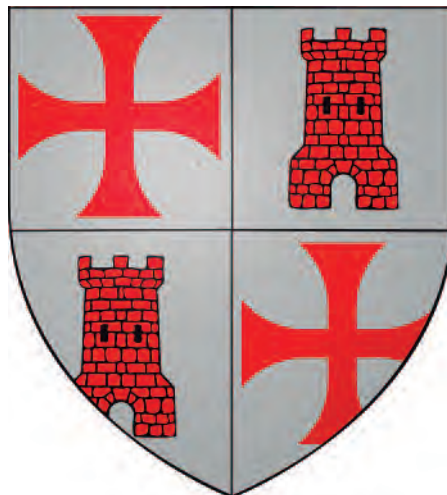

Per Carles Aparicio
Comanador del Domus
Templi Barcinonensis

Arnau de Torroja va néixer en el si d'una família noble de Solsona (Lleida) el 1122. Fill de Ramon II de Torroja (* 1135 - † 1195) i Gaia de Cervera, va rebre ensinistrament militar a Solsona, d'acord amb la pròpia tradició familiar. Després, el jove cavaller va passar a la cort del Comte-Rei Ramon Berenguer IV (*Barcelona, 1113/1114 - †Lou Borg Sant Dalmatz, 1162), i participà en la conquesta de Tortosa el 1148 i de Lleida el 1149.

El dia 26 de març de 1149, el Comte-Rei Ramon Berenguer IV va donar a Arnau de Torroja la casa d'Abu Calbo a Lleida.

Arnau de Torroja es va convertir en el primer benefactor del monestir de Poblet el 23 d'abril de 1151, encara

Escut d'Arnau de Torroja

destacà per la seva activitat. Per això, l'octubre de 1166 ja va ser nomenat Mestre Provincial de Provença, Catalunya i Aragó, i establí la seva residència a Gardeny.

en temps de l'abat Sanç de l'abadia Fontfreda, en concedir a la nova comunitat un camp de la seva propietat, a la partida de Fontanet (Lleida) que havia estat del sarraí Farfon.

El mes de desembre de 1162, Arnau de Torroja va entrar a l'Orde dels Pobres Cavallers de Crist del Temple de Salomó en el convent de Gardeny (Lleida), on tot seguit

Castell de Gardeny

Al novembre de 1169, el Comte-Rei Alfons I de Catalunya, II d'Aragó "el Cast o el Trobador" (*Osca, 1157 - †Perpinyà, 1196) va rebre al ja Mestre Provincial de Provença, Catalunya i Aragó, fra Arnau de Torroja, que li va lliurar la quantitat de 5.000 morabatins que eren garantits amb els castells d'Ascó, Seròs i Riba-roja (Tarragona).

El desembre de 1174, fra Arnau de Torroja va rebre gratuïtament de fra Isern de Montsó una partida denominada Ibn Ahameth (Vincamet), al terme de la Llitera de Fraga, a la Franja de Ponent, en presència del Preceptor de Montsó, fra Ramon Cubells, i de molts altres frares, com fra Bernat de Gruia i fra Pere de Biniz.

Al novembre de 1177, els pares de fra Arnau de Torroja van empenyorar la torre Grallera, situada a 222,6 metres d'altitud al terme municipal de Torrefarrera, co-

A principi del 1180, amb motiu d'un tercer viatge que va fer a Jerusalem, fra Arnau de Torroja fou elegit Gran Mestre de l'Orde del Temple, en substitució del ja difunt fra Eudes de Saint-Amand (*Provença - †Damasc, 19/10/1179).

Des de la ciutat d'Osca, el mes de març de 1182, el Comte-Rei va lliurar a l'Orde, en la persona del ja Gran Mestre fra Arnau de Torroja, tota la seva part de la ciutat de Tortosa, amb el castell de la Suda, els seus termes i habitants.

El dia 30 de setembre de 1184, fra Arnau de Torroja, ja malalt, morí a Verona (Itàlia), camí de França en missió diplomàtica de Balduí IV de Jerusalem "el Leprós" (*Regne de Jerusalem, 1161 - †Regne de Jerusalem, 16/3/1185) per demanar ajuda d'occident al papa Luci III (*Lucca, 1100 - †Verona, 25/11/1185) per Terra Santa.

Obertura del sarcòfag a l'església de Sant Fermo de Maggiori de Verona

marca del Segrià, als templers, com a garantia de 150 maravedís. Aquest conjunt, al nord-oest de Torre-serona i al peu del camí que uneix Benavent de Segrià amb la població de Torrefarrera, constituïa un gran bloc de pedra sorrenca, retallat per les quatre bandes, d'11 m. de llargada per 9 m. d'amplada i 3 m. d'alçada.

Fra Arnau de Torroja va ser un dels negociadors entre el Comte-Rei Alfons I de Catalunya, II d'Aragó "el Cast o el Trobador" i el Rei Alfonso VIII de Castella (*Sòria, 11/11/1155 - †Àvila, 5/10/1214), que va acabar al març de 1179 amb la signatura del tractat de Cazorla, pel qual Castella cedia el País Valencià fins al port de Biar (Alacant) i a canvi el monarca catalano-aragonès renunciava al dret de reconquistar Múrcia.

Va ser sepultat en un sarcòfag de pedra, que a més de tenir esculpida la creu dels templers, presentava una espasa estilitzada, símbol tradicional atribuït als Grans Mestres, i va ser dipositat a l'església romànica de Sant Vitale. Però aquesta església es va clausurar el 1760 a causa dels danys ocasionats pel desbordament del riu Adige, i els objectes que albergava van ser distribuïts entre les esglésies properes, entre elles la de San Fermo de Maggiori de Verona, a la vora del riu, on es va traslladar la sepultura del Gran Mestre.

El sarcòfag va ser obert l'any 2014 per un equip d'investigadors italians encapçalat per Giampero Bagni, historiador i arqueòleg de la Universitat de Bolonya, i pel prevere de l'Arxidiòcesi de Bolonya, professor

emèrit d'antropologia i paleontòleg, Monsenyor Fiorenzo Facchini (*Porretta Terme, 9/11/1929).

Dins van ser trobades les restes d'un home de 1,65 mts. d'alçada, ulls blaus, i d'edat avançada, cobert amb un sudari de seda, que també evidenciava que era una persona preeminent. **Així mateix, la datació amb carboni 14 va revelar que les restes eren d'entre 1020 i 1220, unes dates coherents amb l'època en què va viure Arnau de Torroja.**

Els científics van prendre una mostra d'una dent per poder fer una anàlisi genètica, que es va fer en col·laboració amb el nord-americà David Emil Reich (*Washington, 14/07/1974) de la Universitat de Harvard. Es genotiparen més de mig milió de posicions informatives del genoma nuclear i es va concloure que es tractava d'un home.

Després, a Barcelona, gràcies a la implicació en l'estudi del doctor en biologia i expert en l'estudi de l'ADN antic, el català Carles Lalueza-Fox (*Barcelona, 1965), investigador de l'Institut de Biologia Evolutiva de Barcelona (IBE) -centre mixt del CSIC i la Universitat Pompeu Fabra-, es van efectuar diverses anàlisis de genètica de poblacions. Així, la mostra es va comparar amb les mostres d'ibèrics, italians i francesos

actuals, i els resultats van posar de manifest que el material genètic és molt proper al dels catalans d'avui dia. Els resultats de l'estudi es van presentar al congrés a Verona.

Es dona la circumstància que a la catedral de Tarragona està inhumat Guillem de Torroja (*Solsona, 1127 - †Tarragona, 1174), germà de fra Arnau de Torroja, que va ser bisbe de Barcelona i arquebisbe de Tarragona, en una arca de marbre situada al mur nord-est de la catedral, paret de la capella de Santa Bàrbara.

Segons l'investigador Carles Lalueza-Fox, tan sols comparant el 50% del material genètic ja es podria confirmar la identitat de fra Arnau de Torroja. Per això, l'arquebisbat de Tarragona i el capítol catedralici van donar permís als investigadors perquè poguessin accedir a la tomba i exhumar les restes òssies i extreure una mostra de Guillem de Torroja.

El dia 20 del mes de febrer de 2018, es va fer públic el descobriment de la tomba, i el divendres dia 20 d'abril d'aquest mateix any, les mostres de Guillem de Torroja es van exhumar per tal de procedir a les anàlisis i proves que es consideressin oportunes per tal de comparar científicament el seu ADN amb les restes de fra

Mostres de l'exhumació de les restes de Guillem de Torroja, germà d'Arnau

Arnau de Torroja. Un cop fets els estudis pertinents les partícules òssies es retornaran al sarcòfag, ubicat a la catedral, per tal d'incorporar-les a la sepultura del prelat Guillem de Torroja. L'endemà, és a dir, el dissabte dia 21, fra Arnau de Torroja va ser presentat simbòlicament al món.

Confirmada la identitat, fra Arnau de Torroja és el primer i únic Gran Mestre de l'Orde del Temple identificat fins ara. Mai s'ha trobat la tomba de cap dels seus predecessors o successors. ©

Ofrena del Temple a la tomba d'Arnau de Torroja, a Verona

DESCOBERTA PER

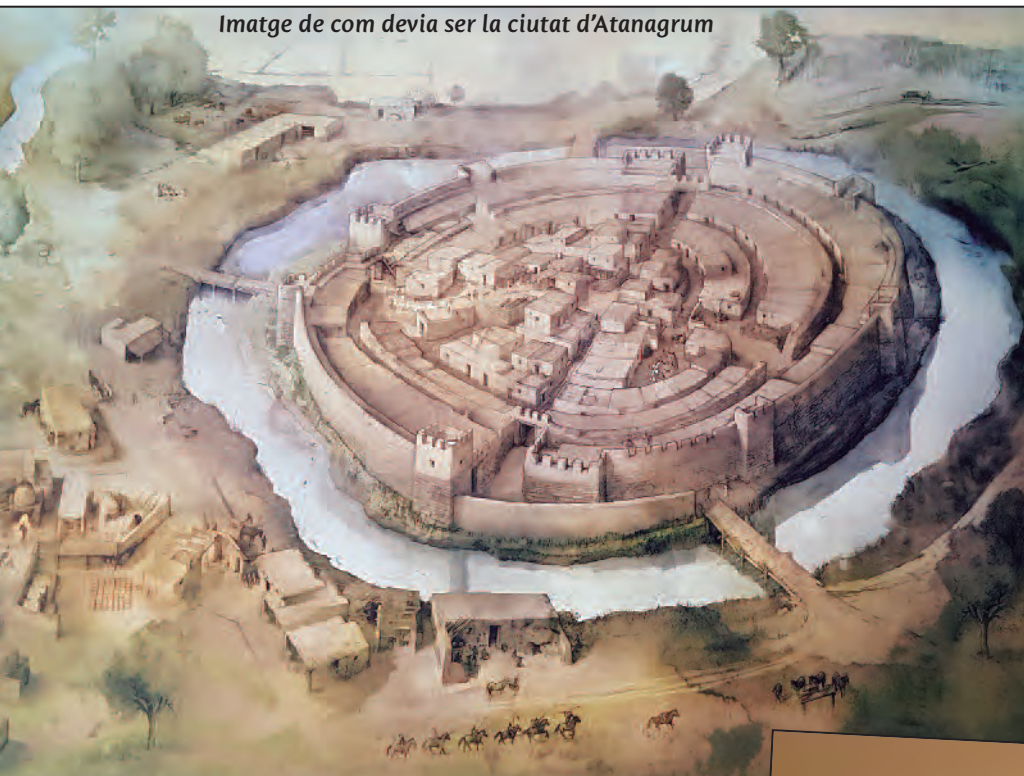

Vam sortir a primera hora del dia 13 d'abril amb autocar cap a l'Urgell i la Noguera per visitar el poblat ibèric del **Molí de l'Espígol** a Tornabous, el **Centre d'Interpretació Lluís Companys** al Tarròs i el poble de **Penelles**, amb els seus murals.

poden destacar tres períodes de la seva cultura: el període ibèric antic S. V-IV aC, l'època plena S. V-III aC i l'època tardana S. II-I aC. El poble ilerget fou un dels més destacats del món ibèric de Catalunya.

Els ilergets cap al 400 aC van agafar de la cultura celta el domini del ferro, ja que els celtes eren mestres fent armes. Es dedicaven també a l'agricultura i ramaderia.

Imatge de com devia ser la ciutat d'Atanagrum

La ciutat de ATHANÀGIA o ATANAGRUM, 200 anys aC, al costat del poblat, va anar creixent de manera concèntrica.

Exportaven ceràmica, orfebreria, metal·lúrgia, indústria tèxtil... Tenien comerç amb la mediterrània d'espases i perfums, entre d'altres. **A la ciutat hi vivien 6.000 habitants. Era una ciutat molt ben organitzada i amb un urbanisme molt desenvolupat.** L'aigua venia d'una mina que van reconduir fins a una bassa o embassament. La muralla de la part de dalt, segons ens va explicar el guia, era de fang, perquè una vegada consolidada era tan forta com la pedra i aguantava millor els canvis de temperatura.

POBLAT IBÈRIC DEL MOLÍ DE 'ESPIGOL

La nostra primera destinació va ser el Molí de l'Espígol. Allí ens esperava el nostre guia en Josep Tarragona. Ens va explicar l'origen de la població dels ibers. Amb la influència dels grecs i fenicis es va crear una nova cultura, o sigui, els ibers. S'organitzaven en tribus regides per un consell aristocràtic comandat per un cabdill. Es

L'URGELL I LA NOGUERA

Per Lluïsa Goberna

La ciutat va arribar a tenir tres muralles d'èpoques diferents. La més antiga fou feta el segle VII aC. La segona, del segle VI aC, tenia dos metres d'amplada. Van anar a buscar la pedra per fer-la a uns 80 km, a Guimerà i Verdú. A principis del segle IV- aC es va construir la tercera muralla pel fet que amb l'expansió es convertí en una ciutat molt més complexa. Una particularitat és que tenien les muralles pintades de color vermell perquè és veïes que eren guerrers i no tenien por de ningú.

Restes del que es creu va ser la residència-palau del cabdill o lloc de reunió i practiques rituals

Els habitatges constaven d'una habitació, cuina, dormitori i un espai per guardar el gra. **En el nostre recorregut per les restes del poblat vam poder veure el que es creu que va ser el palau del rei o cabdill. També podria ser un lloc de reunió de l'aristocràcia i de pràctiques rituals. El palau tenia dos pisos.** Al costat d'aquest hi havia magatzems de gra. Se sap perquè s'hi han trobat restes. En excavacions s'han trobat ossos de pollastre i gallina i un enterrament infantil. No es coneix gaire de la seva cultura i religió.

Els ilergets eren un poble essencialment guerrer. 300 senyors nobles que manaven i guerrejaven molt bé. Tenien una arma valuosa, que eren els cavalls perxerons, molt alts i forts, i amb això tenien una força i avantatge en els conflictes bèl·lics. Així mateix, tenien una manera molt especial de fer les espases i resultaven molt resistents; una arma de destrucció massiva de l'època. Una arma invencible que junt amb els esmentats cavalls van ser dos elements molt poderosos en les diverses guerres en què es van enfrontar. Van arribar a tenir un nombrós exèrcit de soldats i eren molt independents, no volien tenir aliats, ni ser súbdits de ningú.

Eren d'estatura baixa i vivien al voltant de 50 anys. Menjaven bàsicament farinetes de blat i en ocasions carn.

El que sabem prové del que s'ha trobat en les escasses excavacions que s'han dut a terme. Només s'ha excavat un 25%. **El que sí es coneix és que enterraven els morts després del ritual d'incineració amb els objectes personals i armes del difunt, junt amb les cendres.** Adoraven a diverses divinitats, a les quals oferien ofrenes i sacrificis. El seu tòtem era el llop que podia ser una reminiscència per acontentar als romans.

Vam anar recorrent els diversos llocs de l'antic poblat fins arribar a la plaça del poble, que es feia servir per fer-hi festes, relacionar-se i també per guardar animals. Per últim, vam poder veure les restes del forn on es coïa el pa, que era comunitari, ja que les dones feien el pa a casa i el portaven al forn a cuire. S'han trobat restes de carbó.

En acabar la ruta pel poblat ens van passar un audiovisual força interessant sobre la història dels ilergets. **Els seus cabdills van ser Indíbil i Mandoni, que pertanyien a l'aristocràcia guerrera. Els dos cabdills van protagonitzar gran nombre de revoltes contra els romans (206-205 aC).** Van lluitar durant molts anys ara contra els cartaginesos ara contra els romans, segons els interessos del moment i sempre buscant la seva independència. Van tenir el suport d'Anníbal per anar contra altres tribus en lluites internes i van nomenar Indíbil el seu cabdill. Indíbil va ser l'aliat del general cartaginès i l'acompanyà amb 300 soldats ilergets a través dels Alps contra els romans.

Després de lluitar alternativament amb cartaginesos i romans durant la Segona Guerra Púnica, que enfrontà Cartago i Roma durant molts anys, els ilergets finalment van ser vençuts el 205 aC lluitant contra els romans. Les diverses tribus al capdavant de 30.000 mil soldats i quatre mil cavallers van fer front als romans però finalment van ser derrotats. Indíbil va morir en la lluita i Mandoni va escapar, però va ser lliurat pels seus propis seguidors als romans i fou executat.

Després de tants anys d'enfrontament amb Cartago i Roma i les revoltes fallides d'Indíbil i Mandoni els ilergets van ser finalment sotmesos a Roma. La seva essència tan guerrera es va anar apaivagant i es van anar integrant en la cultura i hàbits dels romans.

Finalitzada aquesta visita, que vam trobar molt interessant i didàctica, ja que no és una part gaire coneguda de la nostra història, ens vam dirigir al poble del Tarròs per visitar el Centre d'Interpretació Lluís Companys. En aquesta visita vam tenir el mateix guia, en Josep Tarragona.

Grup al Monument a Lluís Companys

Al Centre es poden veure diversos facsímils de la vida del president, carnets, cartes, un llibre de quan el van detenir a França, un poema de Pablo Neruda dedicat a ell, etc.

El guia ens va explicar cronològicament la vida del president des del seu naixement fins a la seva mort.

Lluís Companys va néixer el 21 de juny de 1882 dins d'una família benestant. El seu pare era un terratinent d'idees lliberals i la seva mare, pubilla de la baronia Jover. Ni ell ni els seus germans van voler heretar el títol nobiliari de la seva mare.

CENTRE D'INTERPRETACIÓ LLUÍS COMPANYS

Va estudiar al Liceu Poliglota de Barcelona, on conegué a Francesc Layret. Més tard estudià dret a la Universitat de Barcelona i es va dedicar a l'àmbit laborista-sindicalista.

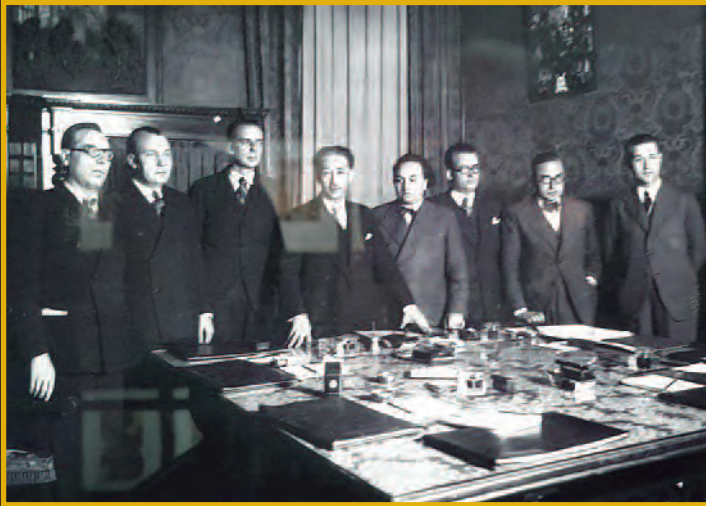

1931. Companys moments abans de proclamar la República des de l'Ajuntament de Barcelona

1931. Lluís Companys en el moment d'hissar la bandera republicana després de la proclamació de la República

1934. Lluís Companys, president de la Generalitat amb el seu primer govern, Joan Comorera, Martí Barrera, Joan Lluhí, Ventura Gassol, Joan Selves, Josep Dencàs i Martí Esteve

1934. Lluís Companys rep al palau de la Generalitat Nativitat Yarza, primera dona alcalde de Catalunya

1935. Lluís Companys intervé durant el judici dels fets del 6 d'octubre amb Joan Lluhí, Pere Mestres, Joan Comorera i Ventura Gassol

1940. Darreres imatges de Lluís Companys en vida, abans i després del judici

Va estar influït per l'ideal republicà, catalanista i social. Sempre va estar adherit a diversos moviments republicans, on va ocupar diversos càrrecs i va dirigir diverses revistes, una d'elles l'Avenir, fundada per en Francesc Layret.

El 1909 va ser detingut per primera vegada per la seva activitat social.

El 1910 es casà amb Mercè Micó.

El 1917 és escollit regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Fundà el PRC (Partit Republicà de Catalunya).

El 1919-1920 torna a ser detingut i el seu amic Francesc Layret és assassinat. El 1923 també és assassinat el seu altre amic, en Salvador Seguí, el Noi del Sucre.

Durant el període de 1924-1930 va ser detingut diverses vegades més.

Fou cofundador i dirigent d'Esquerra Republicana de Catalunya el 1931 i proclamà la República des del balcó de l'Ajuntament de Barcelona aquell mateix any de 1931.

El 1932 va ser Diputat al Parlament de Catalunya per Barcelona i elegit president del Parlament.

El 1933 fou nomenat ministre de Marina.

El 25 de desembre morí Francesc Macià i Companys va ser elegit per succeir-lo i l'1 de gener de 1934 va ser proclamat President de la Generalitat. El mateix any va proclamar l'Estat Català dins de la República Federal. Per aquest fet és empresonat i condemnat, però finalment és amnistià i recuperà el càrrec de President de la Generalitat.

El 1936 es divorcia i es casa amb Carme Ballester.

El 1939 Companys va haver de sortir de Barcelona i s'instal·là al poble de l'Agullana, en un mas, junt amb el lehendakari José Antonio Aguirre i el President de la República Juan Negrín. El 5 de febrer de 1939 van traspasar la frontera i Companys es va exiliar a Perpinyà, després a París i finalment a Le Baule-les-Pins, on va ser detingut l'agost del 1940 per les forces del govern alemany i li van aplicar l'extradició. El dugueren a Espanya on en un consell de guerra sumaríssim (una farsa), va ser sentenciat a mort i afusellat el 15 d'octubre de 1940 al Fossar de Santa Eulàlia. Tenia 58 anys. **Les seves últimes paraules van ser "PER CATALUNYA"**. Fou l'únic president escollit democràticament que va ser executat per l'estat espanyol.

Després del breu repàs de la seva vida vam passar a una gran sala amb pantalles tàctils on es podien visualitzar diversos discursos donats pel president, pensaments, fotografies, documents personals i de guerra, així com un audiovisual amb la seva trajectòria política i una galeria de fotografies d'ell amb la família i els seus amics, entre d'elles amb l'anarquista Salvador Seguí. Companys era molt estimat pels anarquistes encara que vingués de la burgesia. El guia ens va anar explicant una mica la història de totes les fotografies de la galeria. Un fet a destacar: **en una de les fotografies es pot veure al president Companys en un judici i és la mateixa sala on s'està jutjant actualment els presos polítics del procés. La història es repeteix i no per bé precisament.** En la sala es poden veure també uns cartells originals de l'època.

Finalitzada aquesta visita vam entrar a l'església de Santa Cecília, al mateix Tarròs. **La peculiaritat d'aquesta església és la gran petxina que es troba a l'altar major.**

De camí cap a dinar, tal com estava programat, vam

Església de Santa Cecília

Pilar d'Almenara

fer una parada i una agradable passejada per tal de pujar al Pilar d'Almenara, des d'on vam albirar una magnífica i àmplia panoràmica de 360 graus de la plana d'Urgell. El pilar està situat en un turó de 459 metres i és el punt més alt de la serra d'Almenara. **La torre és l'únic vestigi conservat del que va ser el Castell d'Almenara i actualment pertany al municipi d'Agramunt.** És una torre cristiana del segle XI-XII. De planta rodona i quinze metres d'alçada estava dedicada a defensa i guaita per vigilar les incursions sarraïnes. Es puja per dos trams d'escaleres, un exterior i l'altre interior, aquest últim totalment vertical. A prop es troben les ruïnes de l'ermita de Sant Vicenç.

Ja era tard i hora de dinar i ens vam dirigir al Restaurant CRICH, al poble d'Agramunt. Després d'un boníssim àpat, en Jordi Inglés, el propietari del restaurant, ens va donar una petita lliçó d'història força interessant. **Una de les històries d'Agramunt que més ens va sobtar va ser la de la troballa el 1997 d'un sarcòfag a peu del campanar de l'església de Santa Maria d'Agramunt, amb les restes mortuòries d'una parella de joves, home i dona, de l'Edat Mitjana.** Per mitjà de les anàlisis, inclosa la del carboni 14, de les restes dels vestits que portaven, de bona qualitat de lli (*gonella*, *calça*, *còfia* i *lligadura*) s'ha pogut deduir que pertanyien a una família benestant o de la petita noblesa local. Després d'exhaustives investigacions i estudis antropològics i paleontològics no s'ha pogut saber a qui pertanyien. No s'ha trobat tampoc cap inscripció ni documentació. **Són les restes de vestimenta medievals, que no són reials, més antigues que s'han trobat a Catalunya.**

Acabada aquesta improvisada i cultural sobretaula ens vam dirigir cap a la població de Penelles a la comarca de la Noguera. Arribats al poble, la nostra guia l'Andrea Sanmartín després de donar-nos la benvinguda, ens va conduir fins al cinema Kursaal per explicar-nos com va començar el projecte **GARGAR Festival de Murals i d'Art Rural.**

Tot començà fa tres anys per la iniciativa de Binomic.cat, dissenyadors, que van plantejar la idea de pintar murals a les façanes de les cases del poble amb la participació de l'Ajuntament de Penelles. El nom de GARGAR ve del so que fa l'ocell anomenat ganga, que està en perill d'extinció.

Dins del cinema que, segons ens va explicar l'Andrea, feia temps que s'ha havia hagut de tancar i amb aquesta iniciativa s'ha tornat a recuperar pel poble, ens van passar un documental de tot aquest projecte artístic amb

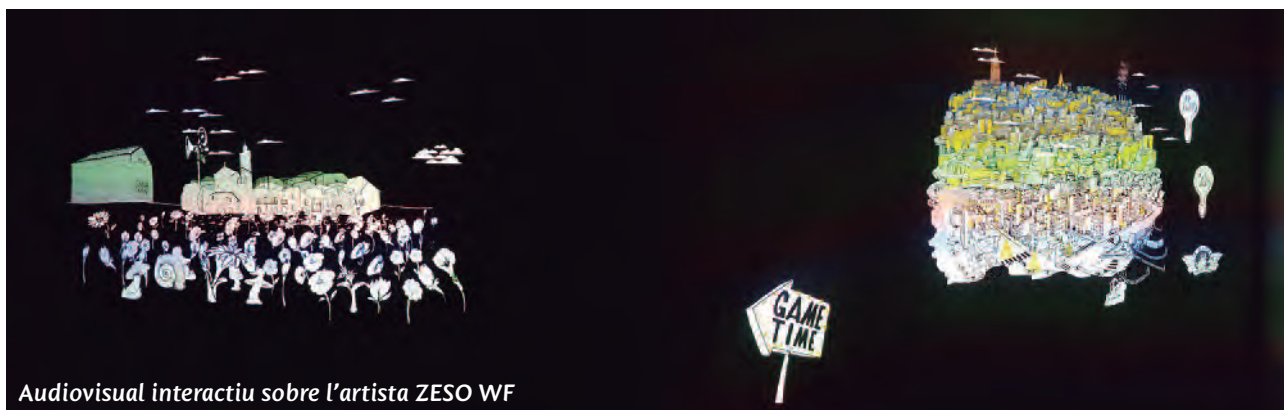
el qual el poble ha obtingut molta difusió i té molt visitants de tot arreu, fet que li ha donat molta vida i

ROSH 333, Alacant, plàstica i esprai

PENELLES, ART MURAL

una temporada al poble i és considerat un dels artistes més reconeguts en el món del grafiti i el muralisme. A l'exposició es pot veure un gran mural creat

Audiovisual interactiu sobre l'artista ZESO WF

ha potenciat el turisme. El projecte GARGAR consta de 82 murals repartits per tot el poble i hi han participat 25 artistes internacionals.

Sortint de veure el documental vam anar a veure l'exposició de ZESO WF, un artista francès que ha viscut

per l'artista. També es troba un audiovisual interactiu amb jocs divertits amb música on el grup va participar molt activament. Aquest audiovisual explica una història; "NOVA YORK PENELLES", la de dos mons oposats, el de la ciutat de Nova York, on residí l'artista, i Penelles.

MON DEVANE, Ourense, plàstica

ZESO WF

BKFOXX/ZESO WF, EEUU.- França, plàstica i esprai

KINMX, Irlanda, plàstica i esprai

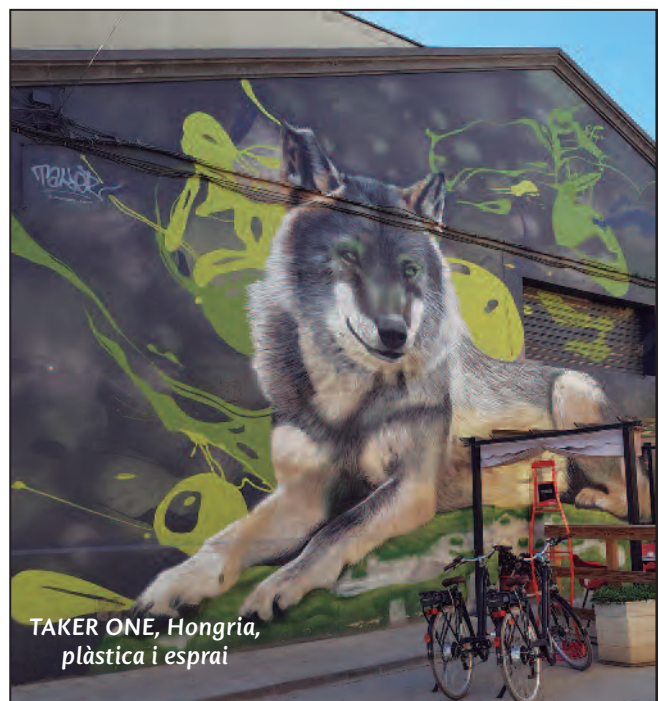
A l'estiu vindrà un nou artista, amb una nova exposició. Els creadors dels murals són voluntaris i no se'ls paga pel seu treball, però sí que se'ls paga els viatges, l'estància, la manutenció, etc. L'artista fa una proposta al poble i els veïns ofereixen les parets, encara que no poden escollir ni l'artista ni el tema. Però estan tots força contents, segons ens va dir la guia, amb les creacions que fan els artistes.

I per fi vam iniciar l'esperat recorregut per tot el poble

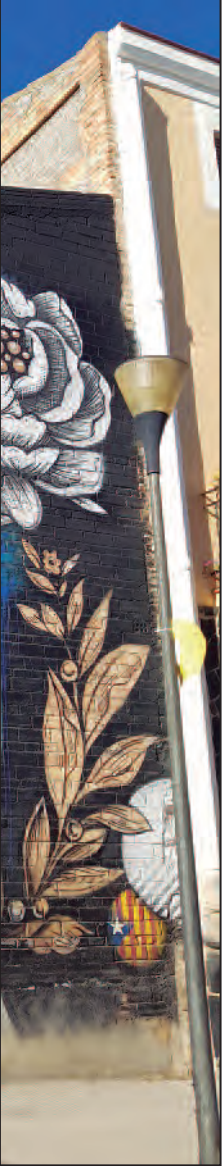
per poder admirar les magnífiques obres pintades per una gran diversitat d'artistes de tot del món, emmarcats dins del projecte GARGAR. Un passeig que val la pena de fer. És tota una experiència per a la vista i els sentits el fet de poder gaudir d'aquest gran museu ple d'obres d'art a l'aire lliure. **Una iniciativa que difon la cultura artística al món rural, que ha fet de Penelles un referent, que ha potenciat el turisme i ha donat valor i ha impulsat l'obra de molts artistes en un espai únic.**

TXEMY, Illes Canaries, plàstica i esprai

TAKER ONE, Hongria, plàstica i esprai

ZESO WF, França, plàstica i esprai

SABOTAJE AL MONTAJE, Illes Canaries, plàstica i esprai

Creu de terme del segle XV

Església modernista de Sant Joan Baptista.

UNA BREU PINZELLADA DEL PENELLES MEDIEVAL

Fins ara hem parlat del Penelles actual, però la població té reminiscències medievals, encara que avui en dia quasi no es troben vestigis d'aquella època. Es poden veure les restes d'una església romànica, la creu gòtica de terme (segle XV), una pila baptismal amb la Creu de l'Orde del Temple, entre unes poques més. El poble medieval va quedar molt malmès per les guerres dels segles XIV-XVII.

Està esmentat per primer cop l'any 1079 com a propietat d'Ermengol IV d'Urgell i era un assentament fortificat del Castell de

L'antiga església del mateix nom (s. XVI), actualment és un espai d'exposició d'art i punt d'informació del GARGAR

Butsènit. El 1084 Ermengol IV va encomanar a Ramón Gombau la conquesta i repoblació del terme de Penelles. El 1186, Guillem de Meià, amb l'aprovació del comte d'Urgell, dona la població a l'Orde del Temple. Més tard passà a l'Orde d'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, que l'integra a la comanda de Barbens, a la qual va pertànyer fins a la desamortització el 1836.

Penelles antigament era poble de secà i gràcies a la construcció del Canal d'Urgell va passar a ser lloc de regadiu, fet que provocà que anés creixent en població. **L'aigua va portar vida. I actualment la creació i l'art han tornat a donar nova vida al poble.** ©

Almodis

Una dona amb caràcter

Per Nati Regàs
Escriptora i
ponent medieval

Noble, occitana com la seva sogra-àvia Ermessenda, era una dona brillant, ambiciosa i de grans dots de govern.

Fou filla dels comtes llemosins Bernat de la Marca i Amèlia de Rasès, (Llemosí és una de les 26 regions de França i una de les set en què es dividia Occitània).

Té una vida marcada pels matrimonis que es concertaven i es desfeien entre la noblesa de l'època.

L'Edat Mitjana és un apassionant període de prop de mil anys, un temps on la més gran foscor és el desconeixement que se'n té. **Les dones feudals no participaven ni de les decisions polítiques, ni de l'elaboració del dret, si bé hi hagué dues comtesses a la Catalunya del segle XI, Ermessenda de Carcassona i Almodis de la Marca, que van trencar aquesta norma.** Aquesta última va participar d'una forma activa i decisiva en la primera redacció dels primers Usatges de Barcelona; una dona excepcional que com altres dones va tenir un paper molt important i va deixar una empremta decisiva.

Almodis de la Marca nasqué a Tolosa, Occitània, cap al 1020. Va ser una dona transgressora per a l'època que va viure, una dona sàvia que al llarg de la seva vida va manifestar interès i s'apassionà pel dret. Amb tota una història al seu darrere, el seu destí va ser, com el de tantes altres noies nascudes en el si de famílies nobles, el de segellar per mitjà del matrimoni, paus i aliances més o menys duradores amb veïns territorials.

Efectivament, amb menys de 15 anys, el 1035, /38 van casar-la amb Hug el Pietós, senyor de Lesinhan, com a penyora de pau entre els comtats, llargament enemics, de la Marca i el de Lesinhan, amb el qual el comtat de la Marca mantenia una aferrissada lluita al llarg de la segona dècada del segle XI. D'aquest matrimoni va néixer el seu primer fill Hug, però aquest naixement no impedí que el matrimoni se separés cap al 1040, al·legant un parentiu improcedent. Unes noves aliances del comtat de la Marca la fan casar amb el comte Ponç II de Tolosa, un noble poderós, amo de molts béns eclesiàstics així com d'una part de Nimes, el bisbat d'Albí i el marquesat de Provença. Amb ell tingué els bessons Guillem i Ramon, el nen Hug i la nena Almodis. Tot i així, Ponç també la repudià i el matrimoni es trencà el 1052 ó 53, i Almodis, ja divorciada, marxa a Barcelona. Va abandonar el seu

ALMODIS DE LA MARCA

ALMODISO MITIFA

marit per casar-se amb el comte de Barcelona. **El febrer del 1054 ja apareix rebent un jurament de fidelitat juntament amb Ramon Berenguer I, però ja abans, el 1053 Almodis havia donat al seu nou marit una altra besonada: els futurs comtes Ramon Berenguer II i Berenguer Ramon II.**

Ramon Berenguer I "el vell" vers l'any 1039 es casà amb Elisabet de Gascunya, i van tenir 4 fills. Cap al 1051 es casà amb Blanca de Narbona. Ramon la repudià i això li valgué l'excomunió del papa Victor II. El motiu de tal repudi, mai no ha quedat prou clar. **Alguns historiadors asseguren que podria ser degut a la forta atracció experimentada cap a Almodis de la Marca, que era dama d'una gran bellesa i d'una personalitat que no sempre la feu obrar amb absoluta justícia.** Aquest matrimoni ha estat voltat de llegendes. Alguns historiadors la qualifiquen de dama proveïda de forta ambició, i altres insinuen que fou raptada pel comte i que aquest fet, o simplement el repudi de la dona que li havien escollit, provocà un nou enfrontament amb el sector tradicionalista. **Fins i tot algunes cròniques àrabs se'n fan ressò, com la d'al-Himyari:**

"El sobirà de Barcelona, és avui Ramon, fill de Berenguer, fill de Borrell. Va deixar el seu país l'any 440 (1054-1055) per visitar els Sants Llocs (Roma) i es va allotjar a Narbona a casa d'un noble d'aquella ciutat. Ramon es va enamorar de la dona d'aquest noble i va ser correspost per ella. Després va seguir el viatge fins que va arribar al esmentat lloc sant. De tornada va passar per Narbona i es va hostatjar a casa d'aquell noble: al comte no el portava altre desig que el de visitar a la seva dona. Van ratificar-se el mutu afecte i van convenir que el comte usaria algun estratagema que permetés a la dona fugir del país i casar-se amb ell.

Quan aquest va arribar a Barcelona va enviar a la dona narbonesa una comissió de jueus que havien de portar a terme unes consignes del comte. El règul de Tortosa (Yala) estava informat de l'assumpte i, d'acord amb el comte, va transportar amb unes galeres els jueus fins

a Narbona. Però els tals jueus no van poder portar a terme l'encàrrec prop de la narbonesa perquè el marit va flairar l'assumpte, i com que s'estimava la seva dona, la va mantenir tancada".

Al-Himyari Kitab a Rawd al-Mi'tar. Trad. Cast. De Maestro González. València 1963, pp. gl-94.

Almodis de la Marca i Ramon Berenguer I. Miniatura de franqueses i privilegis del Regne de Mallorca

Es tractava d'Almodis? Les dates no coincideixen i cap autor no ens confirma que Ramon Berenguer anés a Roma ni que Almodis anés a Narbona. Escrit al segle XV, donava notícia deformada d'un fet que potser succeí i fou prou públic. Notem de passada el paper d'homes de confiança que juguen els jueus i també el governador de Tortosa, amb les naus del qual s'havia d'efectuar el rapte perquè la marina catalana encara no era molt escassa.

El matrimoni amb Almodis no fou reconegut perquè l'església es va negar a dissoldre l'anterior i el 1056 els comtes eren excomunicats a petició de l'àvia Ermessenda, fet considerat càstig greu. No obstant això, aquell mateix any Ramon Berenguer cedia a Almodis un seguit de castells i possessions com a dotació de noces. Llavors es va desencadenar una veritable guerra civil que no es va acabar fins al 1057. Aquesta aliança matrimonial aportava drets sobre el Lluçanès que refermaven les relacions entre la casa de Barcelona amb les terres de més enllà dels Pirineus. Almodis, que quan es casà per tercer cop ja era una dona madura i amb experiència i d'una notable formació cultural, va participar en el govern pel seu

alimentat tot una literatura patriòtica sobre "el país que no fou". Hi havia molt de l'ambició personal d'Almodis que volia un futur brillant per als seus fills, els bessons Ramon Berenguer i Berenguer Ramon, i el castell fet enlaire es va enfonsar potser per excés de cobdícia.

Tant per a Almodis com per a Ramon Berenguer I, era el tercer matrimoni. Cap dels dos, doncs, no eren joves inexperts sinó que havien viscut intensament altres casaments i divorcis i aportaven al matrimoni uns quants fills: Almodis, cinc, i Ramon Berenguer, dos vius dels quatre que havia tingut. Fou un enamorament apassionat. Tots dos van abandonar els seus cònjuges respectius abans de contraure nou matrimoni, que fou així un casament per decisió pròpia, per amor, i no imposat.

Almodis tingué una gran influència sobre el seu marit. El comte associa Almodis a les seves empreses polítiques i es repeteix el procés del seu avi, Ramon Borrell, amb la seva esposa Ermessenda de Carcassona, àvia del vell, la qual encara era viva i governava les seves possessions sense permetre que el seu nét li

Ramon Berenguer va fer encunyar la moneda anomenada "Mancús"

marit ajudant-lo en la compra dels drets sobre els comtats de Carcassona i Rasès. S'entén així que l'àvia Ermessenda no estigués gens d'acord amb la nova situació. A més, àvia i nét ja no podien comptar amb la mediació de l'abat Oliba, mort el 1046, ni del bisbe Pere de Girona, (germà d'Ermessenda) desaparegut el 1050.

Almodis, que havia estat casada amb el comte de Tolosa, a la mort d'aquest, fou associada al govern dels seus fills, i tot apuntava a la constitució d'una àmplia zona d'influència barcelonina a banda i banda del Pirineu. Aquest projecte expansionista tan ambiciós, ha

prengué cap de les seves prerrogatives. Aquest fet porta més d'una vegada a situacions violentes entre àvia i nét, com és de suposar, situacions que acabaven per arranjar-se perquè, val a dir-ho, tant d'una com d'altra part els interessos generals del país tenien més força que els refrecs personals. Almodis aconseguí aviat que el comte li fes donació de territoris. Aquestes deixes foren molt quantioses, fins al punt de despertar recels i gelosies entre els components del clan familiar i preocupació entre els nobles que rodejaven al comte.

Tenia una sòlida formació cultural. Dona forta,

intel·ligent, ambiciosa, mare per damunt de moltes coses, però no de totes. Té opinió i la comparteix amb el seu marit. És una hàbil estratega. Tot i ser apassionada en les relacions personals, sap mantenir el cap fred quan es tracta d'aconseguir els seus propòsits. Sap que només té una vida i la vol viure plenament, per això és capaç de desafiar els convencionalismes de l'època, sense importar-li el que la societat benpensant pot opinar d'ella.

Amb l'abdicació de l'àvia van adquirir un immens poder, unit al fet que el seu matrimoni li donava importants territoris a Occitània, com els comtats de Carcassona i Rasès. Ramon Berenguer I va veure en la seva esposa una col·laboradora amb una capacitat política important, i va compartir tot el poder amb ella. La unió va pacificar el país i van començar una política d'aliances amb els veïns que donaria bons resultats en el futur, especialment amb Aragó. A més presidia els judicis i, com la seva antecessora la comtessa Ermesenda, els jutges li prestaven jurament de fidelitat. Ella va practicar una activa política tant pacifista com diplomàtica i va governar conjuntament amb el seu marit.

Ramon Berenguer aleshores pogué dotar Almodis amb esplendidesa i associar-la al govern. Almodis havia aportat al matrimoni molts drets per lligams familiars sobre territoris del Llenguadoc, i amb els tributs que rebia el comte de Barcelona dels taifes sarraïns va anar adquirint una sèrie de castells i terres de Catalunya i el Llenguadoc. Per exemple compra els drets sobre els comtats de Carcassona i Rasés (1068) així com d'altres comtats menors i abadies veïnes. Almodis també intervé en la política matrimonial, organitzant el casament de la seva germana Llúcia, primer amb el comte de Besalú i d'Empúries –gestió que fracassà– i després amb el comte del Pallars Sobirà Artau I, coronada amb èxit.

Fou una dona sàvia que al llarg de la seva vida va manifestar interès i s'apassionà pel dret. **Fou així que col·laborà de manera activa en la primera redacció dels Usatges de Barcelona, iniciats a l'any 1068, juntament amb el seu marit Ramón Berenguer I, i que va**

ser la nova llei que va fonamentar l'estat feudal català. Era un nou codi jurídic que reemplaçava el vells textos sobre lleis dels romans i gots per donar respostes als nous temps que venien. El text deixa ben clar la participació activa de la comtessa Almodis.

L'any 1071, el fill del comte i de la seva primera dona, Pere Ramon, l'hereu que es veia postergat, va assassinar la seva madrastra Almodis, sembla que escanyant-la. A Roma van condemnar el parricida que fugí a terres sarraïnes on morí abans que el seu pare, i d'aquesta manera feia anar en orris el lligam de la casa de Tolosa i es posaven en perill els drets sobre Carcassona i Rasès. A Pere Ramon se li imposà segurament una pena feixuga i desapareix de la història.

La catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona. Al costat de la sagristia, situats enlaire al costat de la paret i sobre un fons de pintures de l'any 1545 executades pel pintor portuguès Enrique Ferrandis o Fernandes, hi ha els sepulcres de: Ramon Berenguer I, comte de Barcelona i Almodis de la Marca, la seva esposa.

L'herència d'Almodis, morta sense haver fet testament, va passar sencera i sense particions als seus fills bessons i aquests, a la mort del pare, en una victòria pòstuma d'Almodis, són proclamats hereus de tots els drets i béns. Almodis és enterrada a la catedral de Barcelona al costat del seu marit a la dreta de la nau al costat de la sagristia. ©

GUALTER, vila amb especial encís

Per Armand Esteso
Assagista

La vila de Gualter (100 habitants) és un poble acollidor i de bon visitar. El vaig conèixer, com a convidat, amb motiu d'una celebració anual, que es fa el darrer dia de Carnestoltes, anomenada el "Ranxo". Des de les 6 del matí en unes grans peroles i foc de llenya les mes-

convida els veïns, els descendents, alguns convidats i les autoritats de l'Administració: Generalitat, Diputació i d'altres. Després dels parlaments corresponents, iniciats per l'alcalde/alcaldessa de torn, el dinar es transforma en un acte comunicatiu relaxat i positiu.

La vila té com a referent més important el Monestir de Santa Maria de Gualter, (segle XI) en el context d'un municipi molt poblat: gairebé 25 esglésies i/o capelles romàniques. Ocupat per Guifré el Pilós l'any

tresses del poble cuinen una mena de deliciosa i potent escudella barrejada que inclou, segons ens va explicar l'agradable senyora Maria Àngels, els següents ingredients: gallina, pollastre, vedella, xai, costella de porc, cansalada i botifarra negra, a més de mongetes, cigrons, arròs i fideus. **Com es pot entendre, i després de moltes hores cuit a foc lent, la substància i el gust són extraordinaris.** Aquesta menja va acompanyada de carn torrada, magnífiques botifarras, amanida verda i fruita. Un àpat realment confortant... La degustació es fa a la plaça major del lloc i es

890, fou cedit al Monestir de Ripoll que va establir el Priorat de Gualter. Una comunitat benedictina es va fer càrrec del seu manteniment. **La Baronia de Rialb esdevingué un centre important de vida religiosa i comunitària.** Endemés dels legats papals i altres donacions el Monestir s'autoabastia dels mitjans temporals. El 1593 el papa Climent VIII suprimí el cenobi i l'edifici passà a ser església parroquial. El conjunt es va anar degradant. En la darrera guerra civil l'edifici va restar quasi destruït per l'explosió del polvorí en què s'havia convertit. El 1977 s'inicia una fase de con-

solidació de les restes i el 1985 es restaurà l'ala restant del claustre. **El 1999, amb fons de la U.E. i la Generalitat, s'hi instal·la la seu de l'Ajuntament de la Baronia de Rialb dins de les seves dependències**, el 2004 és van consolidar els murs de l'església i s'hi van instal·lar uns passadissos metàl·lics (de estètica dubtosa) que permeten una visió general del monument. Hi ha un retaule de Jaume Serra (S. XIV) que s'està al Museu d'Art de Catalunya.

L'espai vilatà no té com a origen cap castell, potser hi hagué una torrassa. Existeix una casa senyorial, ca l'Armengou. Hi ha cases de façana pètria de construcció contemporània, mentre que la resta són edificacions antigues, encara que ben conservades per la cura dels seus, pocs, habitants.

La proximitat del pantà de Rialb, amb activitats nàutiques i de pesca, dona un atractiu afegit a la zona. L'entorn és d'una gran tranquil·litat i hi ha racons vegetals i paisatgístics a tenir en consideració.

Visiteu Gualter, cap de la Baronia de Rialb, lloc d'encís contrastat.

A la pàgina WEB de l'Ajuntament trobareu on allotjar-vos o fer un bon àpat, i **SOBRETOT, RELAXACIÓ I DESCANS**. Fins aviat. ☺

Monestir de Santa Maria de Gualter

Panoràmica del pantà de Rialb

DESCOBERTA PEL BAIX EMPORDÀ

TERRITORI MÀGIC

Per Glòria Jara
Articulista i
animadora cultural

El cap de setmana del 17, 18 i 19 de maig l'Institut va organitzar una visita guiada a Santa Cristina d'Aro, el segon municipi de la comarca del Baix Empordà més extens, 67,7 km². La ruta va permetre descobrir entorns naturals, patrimoni històric i cultura del Baix Empordà.

Feia dies que les previsions meteorològiques de TV3 pronosticaven un cap de setmana plujós, però arribats al divendres, sota un cel amenaçador, es va desafiar el mal temps i just després de dinar vam sortir de Barcelona en destinació cap a la ruta de mar i muntanya programada.

UN ESPAI MÀGIC

La màgia del gran il·lusionista internacional Xevi ens va acollir tot just arribar al destí. Santa Cristina d'Aro és un municipi de poc més de 5.000 habitants que ha estat segona residència de personatges coneguts a nivell internacional com el president del COI, Joan Antoni Samaranch, el doctor Josep Trueta, el polític Ramon Trias Fargas, l'escriptor Josep Mª Espinàs, el president del Grup Planeta José Manuel Lara Bosch,... però també és la població natal de l'il·lusionista Xevi, una persona que amb només 7 anys de vida es va il·lusionar amb la màgia, fet que li ha permès ser reconegut a nivell internacional per les seves actuacions a gran part d'Europa, d'Amèrica, especialment a Cuba, i a territori israelià.

El primer mag a la província de Girona durant més de tres dècades és història en el món de la màgia per crear una petja en el camp del cinema, per donar a conèixer la màgia amb cursos i tallers i organitzant festivals amb mags de renom internacional, així com les Trobades Màgiques Internacionals de la Costa Brava. Xevi també ha fet història escrivint el primer llibre de màgia en català "El meu món màgic", per il·lusionar a personatges de totes les vessants durant més de 60 anys. Entre molts altres podem esmentar Joan Brossa, Salvador Dalí, els cantants Julio Iglesias i Raphael, artistes com Ana Obregón, Sara Montiel, Sean Connery, Johnny Weismüller (Tarzan), Rock Hudson, polítics, esportistes,... fins al Sant Pare Joan Pau II, que li va beneir les mans. Però l'empremta més

important de l'il·lusionista Xevi és haver assolit el Rècord Guinness i el Rècord Mundial conduint 69 km amb els ulls tapats des del monestir de Montserrat fins al Saló de l'Automòbil, Montjuïc. És una proesa de la qual enguany es commemora el 50è aniversari i que va repetir en altres ocasions a Barcelona i en altres ciutats d'Espanya, de Portugal i de Cuba. A l'il·lusionista Xevi també se'l coneix per haver inventat diversos jocs de mans, entre ells la Llibreta Màgica i el Gran Museu de la Màgia, que va crear fa 20 anys a la seva població natal.

La masia on està
ubicat el Gran Museu
de la Màgia

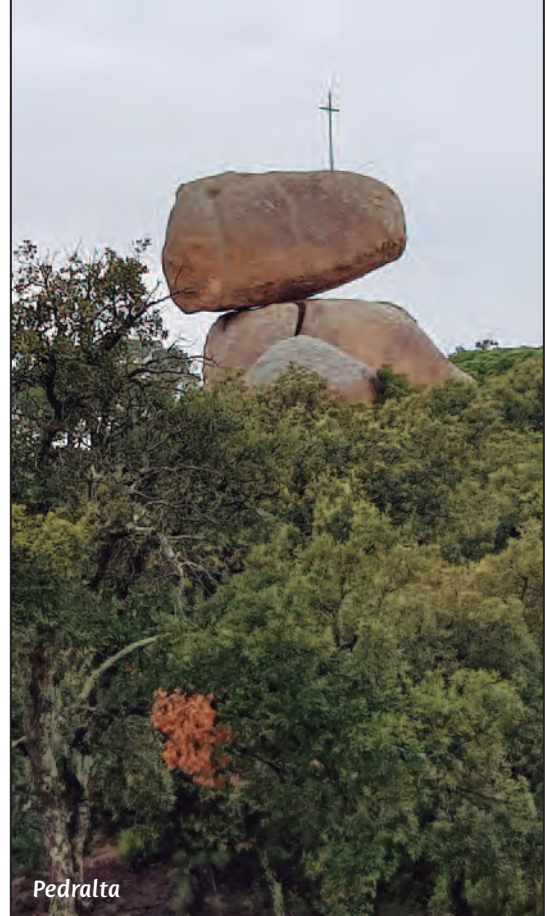

Al jardí màgic d'una típica masia catalana del segle XVIII s'esperava l'il·lusionista Xevi i una servidora, que vaig fer de guia durant tot el cap de setmana. Després de les salutacions oportunes vam iniciar una visita guiada totalment màgica per l'únic museu de màgia guardonat i reconegut per la FISM (Fédération Internationale des Sociétés Magiques) per ser el més gran i el més original del món. Les dues hores que va durar la visita ens va deixar bocabadats després de passejar-nos per tantes sales com la del violí, la de la cuina, la dels autòmats,...així com les del Faquir Sager, del Pare W. Ciuró, de F. Roca i fills, per contemplar més de 10.000 objectes exposats, preuades antiguitats i moltes expressions artístiques dedicades a la màgia d'en Xevi per part d'artistes de renom com el mateix Manel Esteban, Lluís Roura, Cesc, ...

El Gran Museu de la Màgia conté la col·lecció més important d'autòmats de diferents èpoques entre el gran nombre de fotografies que revelen les relacions socials que manté l'il·lusionista Xevi, els pòsters, cartells, aparells de màgia amb què han triomfat diferents mags, les baralles de cartes més sorprenents que ens podem imaginar, llibres ...adquirits en el transcurs dels més de 60 anys de trajectòria artística de l'il·lusionista empès per la seva dèria pel col·leccionisme.

La visita a aquest gran museu es va acabar amb una petita actuació de màgia a la sala dedicada al seu amic Salvador Dalí i amb una fotografia de família al pati de la masia com a record d'aquesta rebuda màgica a la Costa Brava.

Pedralta

A continuació ens vam desplaçar fins a l'escola Pedralta per assistir a una taula rodona que commemorava el 20è aniversari de la restitució de Pedralta. A partir de les intervencions del ponents - els geòlegs LL. Pallí i C. Roqué, l'enginyer J. Amat, els alcaldes de 1999 -P. Blasco, de Santa Cristina, i A. Juanals, de Sant Feliu de Guíxols- i el periodista J. Andújar, vam esbrinar que Pedralta és un símbol que comparteixen les poblacions de Santa Cristina i de Sant Feliu, ja que fa de fita entre els dos municipis. És una pedra que va oscil·lar durant uns 5.000 anys, un fet rellevant en el camp de la geologia i que explica el motiu de la caiguda: amb el moviment de l'oscil·lació la pedra de 102 tones, amb el fregadís dels vidres de les ampolles que s'hi trencaven per comprovar el moviment, es va anar desplaçant fins a caure.

El 10 de desembre de 1996, el jove cristinenc Gerard Figueras va ser el primer d'adonar-se que la gran pedra havia caigut. A partir de llavors es va generar un important estira i arronsa entre els dos municipis. Mentre que els cristinencs apostaven per deixar-la a terra -havia cai-

gut en territori de Santa Cristina-, els ganxons defensaven aferrissadament que calia restituir-la. Santa Cristina va convocar un concurs d'idees i una consulta popular però finalment a la matinada del 26 de maig del 1999 l'enginyer Amat va aconseguir amb l'ajut de dues immenses grues pujar la gran pedra al cim de la base. Després de moltes nits de treballs acurats per condicionar la base, per un petit error d'uns 22 cm Pedralta va quedar immòbil. L'enginyer, 20 anys després, continua pensant que si es fes córrer aquests 22 cm Pedralta tornaria a oscil·lar.

La restitució es va poder realitzar gràcies a les aportacions econòmiques que van realitzar empreses, particulars i entitats organitzant actes diversos com la venda de quadres, discos,... Del total de l'import recaptat (6'8 milions de les antigues pessetes) es va originar un superàvit de 600.000 ptes. que es van invertir en reparar la vegetació i en arreglar l'ermita. L'il·lusionista Xevi va tancar l'acte amb un joc de mans que es va inventar quan Pedralta va caure.

Tot seguit vam anar cap a l'hotel Golf Costa Brava on vam fer nit els dos dies. L'hotel, de 4 estrelles, que està situat en un lloc tranquil amb espectaculars vistes als camps de golf, és l'eix vertebrador de la urbanització que porta el mateix nom.

Cova dels Moros,
a Solius

Panoràmica de Solius

SOLIUS, UN ENTORN DE BELLESA NATURAL RELIGIÓS I CULTURAL

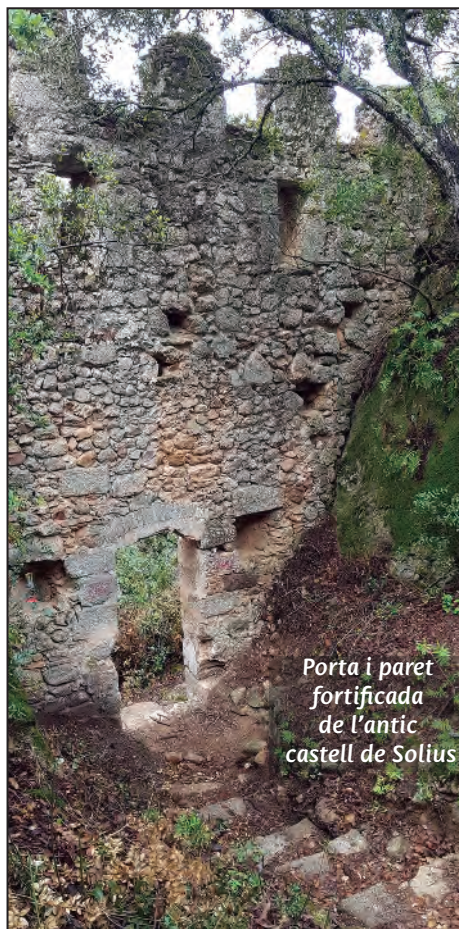
L'endemà, quan ens vam despertar, la pluja anava de baixa, així que vam anar a descobrir el patrimoni de Solius, un petit nucli de població que viu a la falda del massís de l'Ardenya i que té un nom que prové de "Sos Olius", de l'època en què es parlava salat.

Després de recórrer una carretera un xic sinuosa amb camps degudament treballats a banda i banda, vam aparcar els cotxes a la urbanització can Reixac i després d'explicar que molt a prop l'escriptor Josep Mª Espinàs hi tenia la seva segona residència vam seguir el camí fressat **que ens va portar a la cova dels Moros. Es tracta d'un sepulcre funerari d'origen megalític situat dalt d'un rocam d'1 metre i poc més.** Després d'accedir-hi vam poder veure l'interior de la cova, però sobretot vam gaudir de la primera vista de l'excursió, el petit poble de Solius i en un girar d'ulls vam poder veure la paret d'entrada del castell de la roca de Solius a l'altre costat.

Un cop vam estar tots a peu pla era el moment de pujar dalt del cim d'un penyal escarpat (130m) **on hi havia hagut un castell que el 1208 ja estava documentat com a fortalesa.** Era un habitacle normal i, quan hi havia perill de guerra, era una fortalesa. Consta que alguns pagesos de Solius estaven obligats a la seva defensa, a fer guàrdies. El 1830 -en època carlina- es van fer obres d'escassa solidesa, que són les que s'han conservat fins ara.

Avui, tot i ser monument declarat bé cultural d'interès nacional està en ruïnes. Al desembre de 1969, a causa d'una forta tramuntanada,

en va caure una part. Al peu de la roca hi ha les argolles picades a la roca per lligar els cavalls. **Quan vam pujar-hi vam trobar una paret fortificada amb els merlets triangulars com els del castell del Montgrí, finestres d'arc apuntat, la porta d'arc rebaixat i tot seguit, unes escales picades sobre la pedra.** Al llarg del camí hi ha forats arrodonits que antigament servien per posar estructures de fusta que tancaven l'accés al recinte. La pujada la vam fer tot gaudint de les meravelloses vistes que ens ofereix aquest dom granític. A pocs metres d'arribar a dalt vam observar una de les dues cisternes fetes de pedra que utilitzaven per recollir l'aigua. Un cop a dalt ens vam adonar que havia valgut la pena pujar-hi, no per veure les restes del castell sinó per les vistes. Sens dubte, és el balcó de la Vall d'Aro i del massís de l'Ardenya per les vistes panoràmiques que ofereix.

Porta i paret fortificada de l'antic castell de Solius

La baixada va ser ràpida i ens vam dirigir al Monestir Cistercenc de Santa Maria de Solius. Després de saludar el germà Albert vam explicar que l'olotí Xavier Montsalvatje Iglésias, pare del cèlebre compositor Xavier Montsalvatge, va viure entre 1917 i 1920 a la rectoria de Solius. Tot i que necessitava repòs absolut per recuperar la salut, el Montsalvatge banquer, escriptor, pintor, melòman, mecenes i ideòleg del noucentisme gironí s'entretenia a escriure, entre altres, de Solius. Malauradament el 26 de febrer de 1921 va morir i un any després Prudenci Bertrana, Miquel de Palol, Carles Rahola,... van recollir la seva obra literària publicada en diverses revistes com a obra pòstuma amb el nom de "Proses del viure a Solius".

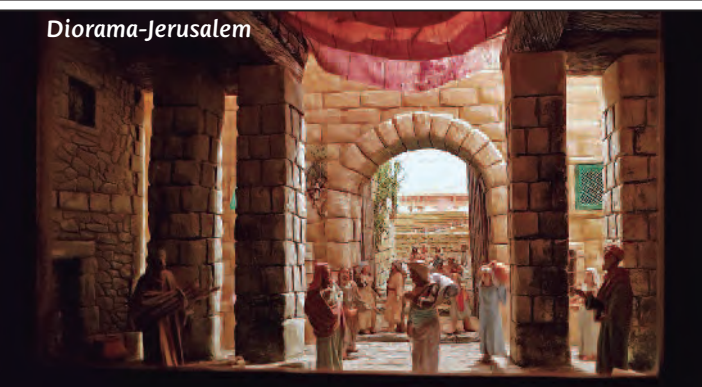
Monestir de Santa Maria de Solius

Diorama- La crida del cens

Diorama-Sortida cap a Betlem

Diorama-Jerusalem

Diorama-La Presentació

Aquest petit nucli va continuar fent vida rural fins que el 1964, en morir el capellà, l'església va deixar de tenir rector i la rectoria es va habilitar com a casa de colònies. **Anys després, el 21 de gener de 1967, l'Abad del monestir de Poblet, Edmon Garreta, i tres monjos més, entre ells el germà Albert, es van instal·lar a la rectoria de Solius i van fundar l'actual monestir.** Avui, amb 52 anys de vida monàstica a la vall de Solius, continuen seguint la regla de sant Benet "Ora et labora". És a dir, compaginen les pregàries amb el treball al taller d'enquadrernació, a l'hostal, a l'hort i sobretot a ajudar a tothom que els pica la porta. **Però el monestir de Solius també és molt conegut per l'exposició de diorames que el germà Gilbert Galceran, de Vilanova i la Geltrú, va anar fent durant la seva estada a Solius.**

Tot seguit vam tenir l'oportunitat de veure un total de 39 diorames que relaten els passatges de l'Evangeli. Els ulls dels visitants es detenien a cada pas perquè sembla impossible que en un caixó de fusta de 40 cm d'alçada per 59 d'ample i 65 de fons s'hi puguin encabir de manera tan precisa tants detalls d'acord amb els conceptes físics de la llum i el seu contrallum, els contrastos d'intensitat, però també la profunditat i la proporció. Poblets al fons i temples, palaus, cases,... a primer pla, construïts amb guix. **Pocs diorames, excepte els de Solius, tenen carrers costeruts i és que des de la primera peça fins a l'última figura es componen a partir de la**

perspectiva. Un do del germà Gilbert! Tant és així que si situem la nostra mirada a l'alçada de les figures ens podem sentir participants de la vida del diorama.

Després d'evidenciar la quantitat d'hores d'imaginació, de paciència i de saber fer que el germà Gilbert Galceran hi va esmerçar per crear aquesta col·lecció de diorames de gran valor artístic i religiós, el germà Albert ens va obrir les portes de l'església. **És un edifici neoclàssic del segle XVIII format per una sola nau i tres capelles laterals per banda que es va bastir sobre la base d'una església romànica del segle X-XI.** Una de les coses que va sorprendre és que entre els bancs n'hi ha de molt antics, com els que a la part posterior del respall encara conserven els noms de les famílies propietàries de Solius, així com un arribanc, una peça de museu que passa totalment desapercibuda. Al sortir de l'església i abans d'acomiar-nos del germà Albert vam aprofitar l'esplendor dels xiprers per fer-nos unes fotos de família.

Interior església monestir

BELL·LLOC

I LES SEVES AIGÜES MINERALS CARBÒNIQUES NATURALS

Després de deixar enrere Solius ens vam endinsar en un altre petit nucli que té per nom Bell-lloc d'Aro. Vam aparcar els cotxes just al costat de l'actual via verda que va de Sant Feliu de Guíxols a Girona **per explicar que des del juny de 1892 fins a l'abril de 1969 havia estat el pas del tren de via estreta. Un gran avenç per a l'època, especialment per als seus impulsors, els industrials del suro de Sant Feliu que a banda de tenir la ciutat oberta per mar necessitaven estar connectats amb Girona amb un mitjà més ràpid i més eficient que la tartana.**

Bell-lloc conserva el baixador, tot i que funcionava com a estació de Solius, Bell-lloc i Romanyà, per als caçadors de Sant Feliu que anaven per aquests paratges, per als excursionistes, però també era l'estació on marxaven més vagons carregats de panes de suro, de raïm de les vinyes de Bell-lloc i de Romanyà i de caixons d'aigua de Salenys.

El paratge de Bell-lloc d'Aro és conegut amb el nom de Font Picant per tenir al seu entorn fonts d'aigua mineral carbònica natural, entre elles la de Salenys, que es comercialitza a gran part de Catalunya. Per anar fent temps per dinar vam anar fins a la Font Picant, un paratge de gran bellesa i on vam poder degustar les seves aigües ferruginoses amb una presa de xocolata. El xim-xim que va començar a caure ens va fer anar més de pressa del compte cap al restaurant La Font Picant, el més antic del municipi. Es va inaugurar una setmana abans de la posada en marxa del tren i avui dona molt bon servei amb una esplèndida carta de cuina de muntanya sense perdre els més de 100 anys d'història. **Va ser aquí on vam poder degustar l'aigua de Salenys, un producte de km 0 amb segell de qualitat agroalimentària Girona Excel·lent i catalogada pel prestigiós Celler de can Roca com l'aigua més bona de tot el món.**

Després de caure un bon ruixat, mentre dinàvem, vam seguir la nostra ruta en direcció cap a Romanyà de la Selva, però abans valia la pena explicar que a pocs metres del restaurant havia nascut Baldiri Reixac i Carbó en el si de la família més rica de tota la Vall d'Aro. Fou rector de la parròquia d'Ollers (Vilademuls) i autor d'"Instruccions per a l'ensenyança de minyons". El primer volum va ser editat el 1749 mentre que el segon va ser trobat per J. Verrié l'octubre de 1975 al Seminari de Girona. **A Mossèn Baldiri Reixac, que va tenir contacte amb els pedagogs més il·lustres d'Europa, avui se'l recorda com un gran defensor de la llengua catalana en moments adversos.**

Antic baixador de Bell-lloc

Font Picant

ROMANYÀ DE LA SELVA, UN PARATGE D'HISTÒRIA I DE LITERATURA

Vam arribar al petit nucli de Romanyà de la Selva tot fent xim-xim i vam aprofitar per soplujar-nos a l'atri per explicar que el poble va néixer a l'entorn d'una vila romana d'un tal Romaniano. El poble està format pels grans casals de Can Cama i de can Güitó, per la torratxa de ca l'Almeda, can Roquet, can Badoret, l'església, l'atri i l'antic cementiri. La resta d'habitants vivien en una gran munió de masies escampades arreu de les Gavarres protegides, moltes d'elles per torres de defensa. Romanyà de la Selva és el poble on va néixer la dona de Josep Irla, el 3r President del Parlament de Catalunya (1/10/1938-15/10/1940) i el 124è President de la Generalitat (15/8/1938 - 7/5/1954) i el de la noia que van afillar, Cion Pijoan.

L'església, que enguany compleix 1000 anys del primer document on s'esmenta amb el nom de Sant Martí de Romanyà, és d'un primer romànic (S.X i XI) amb un campanar d'un estil romànic més evolucionat (S.XI i XII), amb un afegit piramidal a la cúspide d'època més moderna i amb una campana pagada per Joan Antoni Samaranch i batejada en el nom de Lluïsa en honor a la pintora Lluïsa Sallent. Un cop a dins vam contemplar la bellesa arquitectònica de la planta de creu grega, de l'absis de planta trapezoïdal, de les voltes de canó reforçades

Església de Sant Martí de Romanyà

veure diversos bancs amb els noms de les famílies, així com una porta antiga de l'església de St. Cebrià dels Alls i una talla de Sant Martí del S. XX, obra de l'escultor olotí Modest Fluvià.

La pluja va tornar a fer acte de presència i a l'espera que parés vam explicar els elements esotèrics de les cases de Romanyà com a mesures de protecció, com per exemple retxes, les dents de llop, els

amb arcs de ferradura i dels elements del romànic ple a les finestres de doble esqueixada. També es van poder

ràfecs pintats, així com altres elements prou interessants com la garita i la fortificació de can Cama, els escalons per ensellar les noies, les façanes de les cases amb els elements religiosos,... La passejada pel poble va ser ràpida, però la vam allargar **visitant la Creu de Romanyà. Diversos propietaris de Romanyà de la Selva varen fer-la aixecar per combatre l'acció d'una plaga d'erugues que amenaçava les suredes.** L'arquitecte Fèlix de Azúa va crear una creu gòtica d'un florit modernitzat, amb una columna, el capitell i la creu, amb quatre figures que simbolitzen les estacions anyals, alternats amb els escuts de Catalunya i Sant Jordi, i amb els anagrames de Jesús i Maria a la part superior. Aquest monument es va inaugurar al 28 d'agost de 1904 i l'any 1945 es va restaurar dels desperfectes que va patir durant la guerra.

Creu de Romanyà

Bust de Mercè Rodoreda

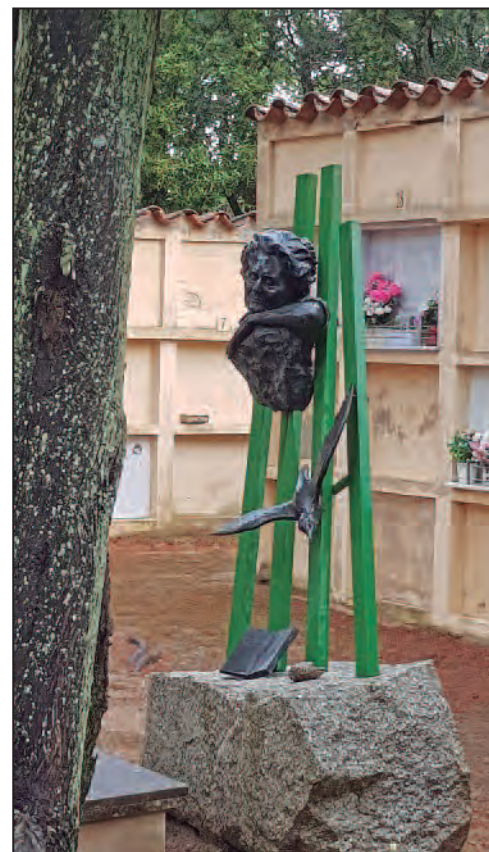
Romanyà és un indret molt visitat, entre d'altres motius, per l'obra literària de Mercè Rodoreda que hi va escriure. La pluja continuava fent la guitza i no ens va deixar fer la visita guiada a peu, així que després d'explicar la seva vida amb els cotxes vam anar fent parades als llocs més representatius de l'escriptora durant la seva estada a Romanyà, des de 1972,

“El Senyal”, casa on va viure Mercè Rodoreda

Antic hostel Gavarres, amb el bust de Mercè Rodoreda

Obra escultòrica al cementiri de Romanyà

quan coneix el petit poble i passa llargues temporades a l'hostal Gavarres, fins a la seva mort. La segona parada va ser davant de la casa de la seva amiga Carmen Manrubia, on Mercè Rodoreda va anar viure poc després i que va batejar amb el nom d'“El Senyal”. És la casa literària, on va acabar “Mirall trencat”, que té un jardí que reflecteix clarament el jardí de la novel·la. També hi va escriure “Semblava de seda i altres narracions”. La visita va continuar cap al mirador Les Mirandes i vam aprofitar la treva de la pluja per llegir la seva literatura impregnada del Romanyà que va descobrir després d'haver hagut de fer “de pedra que rodola”; “(...) Vam sortir de la casa i em va fer seguir-lo carrer amunt. A dalt de tot del carrer hi havia un mirador, i des d'allà, l'home, trist com els més tristos que mai hagi vist, va allargar el braç i va assenyalar la vall (...) Lluny es veien muntanyes i muntanyes; tota una escala de grisos i de blaus. La pau de la terra respirava al meu voltant. De tant mirar ja no veia res. De tant escoltar, ja no sentia res. Tot, muntanyes, cases, camí, abeurador, es fonia amb mi.”

La següent parada ens la vam saltar. Mercè Rodoreda el 1979 es va instal·lar a la casa que es va construir just al darrera d'“El Senyal”, la casa on va publicar “Viatges i flors”. La 1ª part, 19 “Viatges a uns quants pobles”, escrita a Romanyà, i la 2ª part, “Flors de debò”, 38 peces, a Ginebra. També hi va publicar “Quanta, quanta guerra” escrita també a Romanyà, l'última obra que va publicar en vida, ja que “La mort i la primavera” és una novel·la pòstuma. En aquesta casa és on va rebre els millors reconeixements, entre d'altres, el 1980, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Ens vam aturar altra vegada al poble on hi ha un bust de l'escriptora, fet per l'escultor Antoni Delgado, per explicar que el 13 d'abril de 1983 va morir a la clínica Muñoz de Girona. L'església de Ro-

manyà va ser el lloc on es va fer la cerimònia religiosa de l'escriptora Mercè Rodoreda i acte seguit es va procedir al seu enterrament al petit cementiri de Romanyà, on a petició de la mateixa escriptora l'amic i escultor Antoni Delgado va fixar el bust, que li havia fet en vida, al cim de la seva tomba. Malauradament, dies després, el bust va aparèixer pel terra i va ser substituït per una altra obra escultòrica. Des del juny del 2014 el bust està a la plaça de la rectoria per iniciar la visita guiada Rodoreda Romanyà i per recordar que a Romanyà també hi va viure l'escultor Antoni Delgado. Vàrem acabar la visita al cementiri on descansen l'escriptora Mercè Rodoreda, l'escultor Antoni Delgado i també Carmen Manrubia.

EL ROMANYÀ PREHISTÒRIC

Després de la visita al cementiri centenari vam iniciar la ruta megalítica dirigint-nos cap a la cova d'en Daina, un dels sepulcres col·lectius de granit més complet que es conserva i el monument megalític més conegut i visitat de Catalunya. Es tracta d'un sepulcre corredor evolucionat o galeria catalana del Neolític final-Calcolític, 3.000 - 2.500 aC que va rebre el nom d'un carboner de la zona que l'anomenaven “Daina”.

La cambra està coberta per 4 lloses. L'any 1931 se'l va declarar monument nacional i el 1956 Lluís Esteva el restaura i en les excavacions hi troben molts ossos fragmentats i moltes dents de gent gran i de criatures, 7 puntes de tipologies diferents i fragments de ganivet, sílex, fragments de ceràmica, 200 peces de collarets d'esteatita i de cal·laïta, i una petita peça feta amb una làmina d'or

Monument megalític, la Cova d'en Daina

en forma cilíndrica. Finalment para de ploure i la llum del sol ens va regalar unes imatges màgiques del dolmen.

Vam seguir la ruta fins a trobar la cista de la carretera de Calonge que data del neolític mitjà-final (3.500 – 3.000 aC). Es tracta d'una cista megalítica de 13 lloses verticals, 6 en el costat esquerre, 5 en el dret i 2 lloses frontals, una a cada costat i amida 2'50 m de llarg per 1 d'amplada i

té una alçada màxima de 0'75 m. Lluís Esteva en les excavacions de 1952 hi va trobar petits fragments de ceràmica a mà llisa i molt grollera. **La ruta megalítica s'enllaça amb la de "Els gegants del bosc", en la qual vam poder veure un enorme suro de 14'5 m d'alçada, de 4'10 m de volt de canó i de 30 m. de capçada.** Després d'abraçar el Suro Xato vam decidir amb recança no veure els altres dos suros també de grans dimensions per motius de temps i perquè hauríem quedat molls com ànecs. Així

Pedres Grosses

Menhir de la Murtra

La Cova d'en Daina

Suro Xato

que vam reprendre la ruta megalítica per visitar Pedres Grosses, un abric granític, possible sepulcre col·lectiu en què la cambra amida interiorment 2'60 m de llargada per 0'75-0'25 m d'amplada segons els punts i 1'35 m d'alçada. A resultes de les excavacions que Josep Cargol i Manel Clara realitzaren el 1963 s'hi van trobar 15 fragments de ceràmica a mà d'època prehistòrica i 3 fragments de ceràmica ibèrica. Ens vam afanyar per poder visitar el menhir de la Murtra, del 4.000-2.500 aC., un menhir de granit

enterrat uns 0'70 m i que en sobresurt uns 2'35 m. Es considera el més alt de la comarca.

Engrescats amb la Prehistòria, tot i que no entrava en els plans, vam agafar els cotxes i vam anar a visitar el dolmen del mas Bousarenys, a Roca de Malvet. És un sepulcre de corredor amb cambra rectangular i passadís estret del 3.200-3.000 aC. En les darreres excavacions s'hi van trobar fragments d'ossos humans, fulles i puntes de

Dolmen del mas Bousarenys

Pedralta. Festa de commemoració dels 60 anys del seu Aplec

sílex, fragments de diferents tipus de ceràmica,... A pocs metres vam visitar tres coves, anomenades totes elles amb el nom de Beta. Són cavitats naturals ubicades entremig de grans blocs de granit i que podrien haver estat útils durant el Calcolític i inicis de l'Edat del Bronze (2.700-1.800 aC). La jornada s'acabava, el cansament ja feia acte de presència i el bany a la piscina de l'hotel, tal com s'havia plantejat, es va haver de deixar per un altre dia.

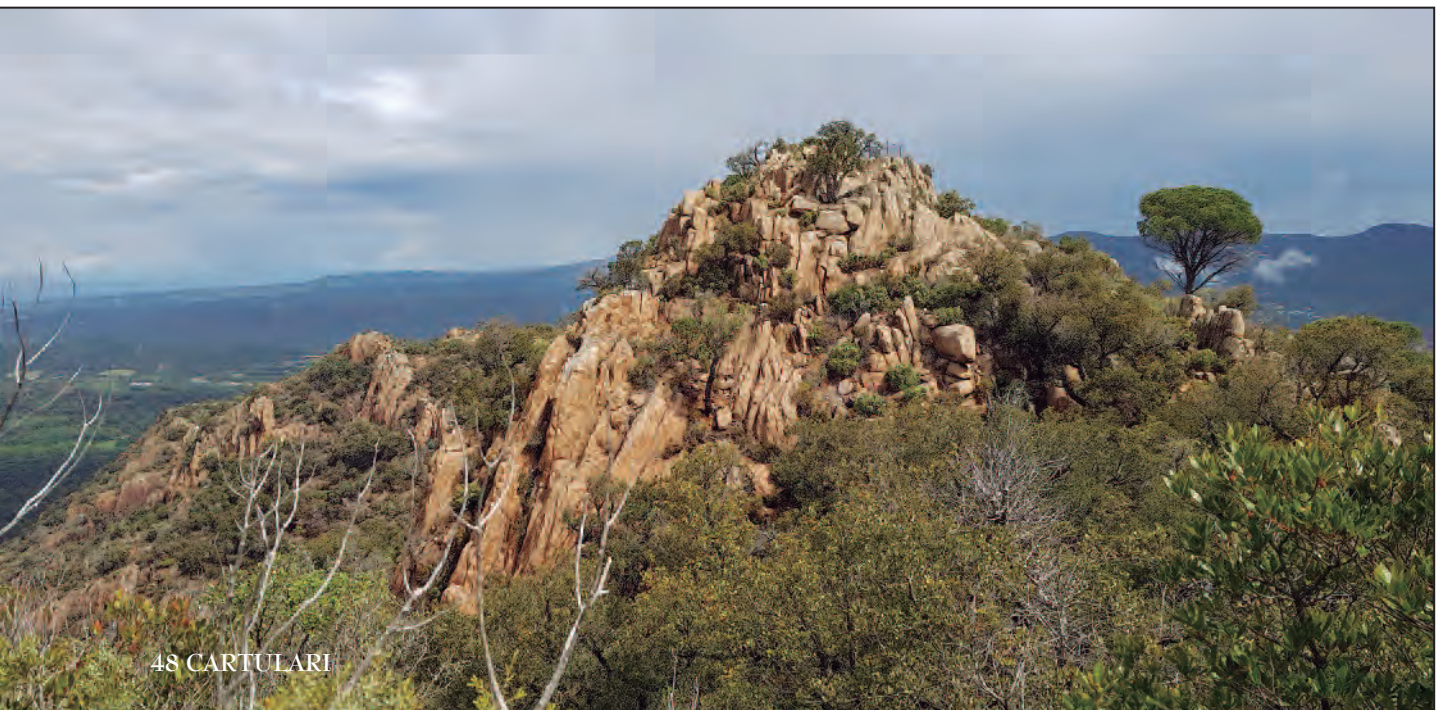
DE LA MUNTANYA A LA COSTA

Arribats ja al diumenge, tocava fer maletes i acomiadar-se de l'Hotel Golf Costa Brava per anar fent camí, amb els cotxes, cap a Pedralta. **La pluja ens va donar una treva i vam poder visitar tranquil·lament l'ermita i Pedralta, un fenomen geològic per admirar, tot recordant el que ens van explicar a la taula rodona del divendres anterior.** Tot seguit vam enfilem un camí que ens va conduir fins al mirador. Situat a uns 300 m de Pedralta, dalt d'un cim

rocós, als nostres peus ens ofería una vista de tota la Vall d'Aro, Sant Feliu, Palamós, el massís de Begur i el cap de Sant Sebastià. Davant nostre s'albirava la vessant sud de les Gavarres amb el Puig d'Arques, Els Àngels i en dies clars fins i tot el Pirineu; cap a ponent, Plana Basarda, Montclar, els Carcaixells, els doms de Solius; al fons de la vall, el Castell de Solius, la plana del Gironès i de la Selva amb la Garrotxa, les Guilleries i el Montseny al fons. **Un mirador amb vista panoràmica de 360° que ens va deixar meravellats de la riquesa que tenim a Catalunya. De tornada cap als cotxes Pedralta havia recuperat l'ambient festiu del seu Aplec, que aquest any commemorava 60 anys.** Un concurs d'allioli, un concurs de rams i composicions de flors boscanes i els Minyons de Santa Cristina aixecant alguns dels seus castells van ser les activitats del programa matinal.

Vam descendir per la carretera sinuosa per enllaçar amb la carretera que va de Sant Feliu a Tossa construïda pels obrers a pic i pala durant la crisi de la Primera Guerra Civil. **Les vistes cap al mar, indescriptibles, ens van portar fins a Canyet. El petit tram costaner del terme de**

Panoràmica del mirador

Panoràmica des del mirador de la cala. Al fons els esculls de Canyet

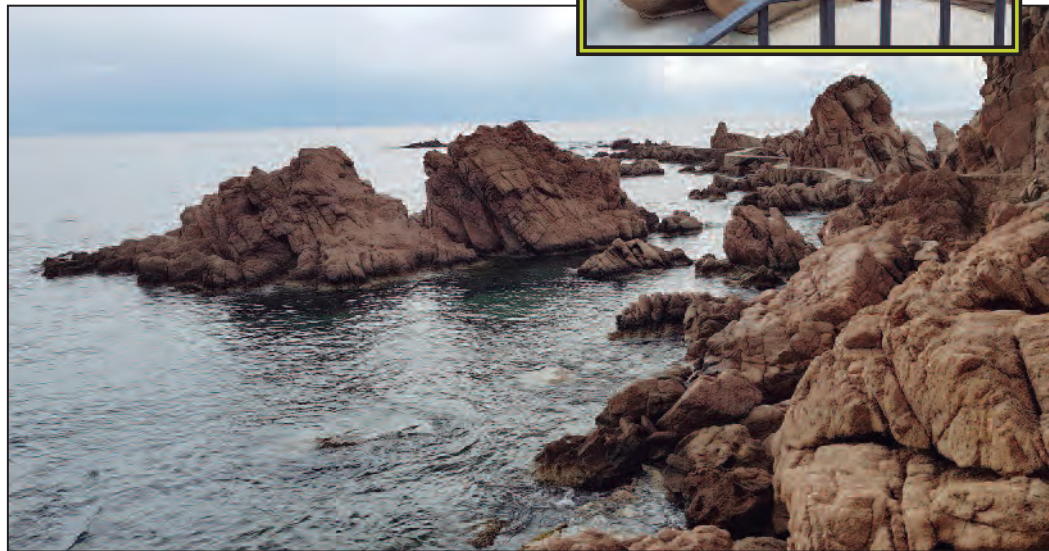
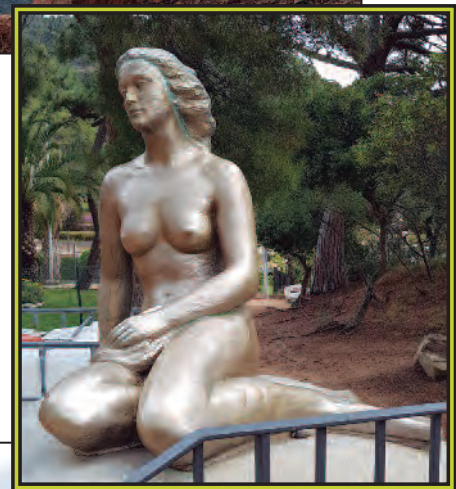
Santa Cristina és una meravella, encara conserva un dels dos quioscos construïts ja el 1892 i és un verdader mirador. Una zona que havia sigut molt controlada pel cos dels carrabiners, ja que havia estat una contrada molt propícia d'arribada de contraban, i també molt rica en pesca, on sovint els pescadors de Sant Feliu hi feinejaven amb els seus llaguts. Encara avui, a recés de la cala Canyerets, es conserven les restes d'una barraca de pescadors i les argolles per amarrar-hi les embarcacions.

Entre la cala de Canyet i la platja de Canyet hi havia el mas Canyet. El 1946 va passar a mans del barceloní Sacrest, una personalitat tan ben relacionada que sovint estava envoltat per personatges com els escriptors **Josep Pla**, **Gaziel** i fins i tot hi van fer estada el **rei Balduí de Bèlgica** i **Fabiola**, el **rei Umberto d'Itàlia**, el **mariscal de França Jover**,... Avui és el restaurant Rosamar, on hi vam dinar després d'arribar fins als esculls de Canyet, on es poden albirar la cala del Senyor Ramon i Vallpre-sona, dues cales naturistes.

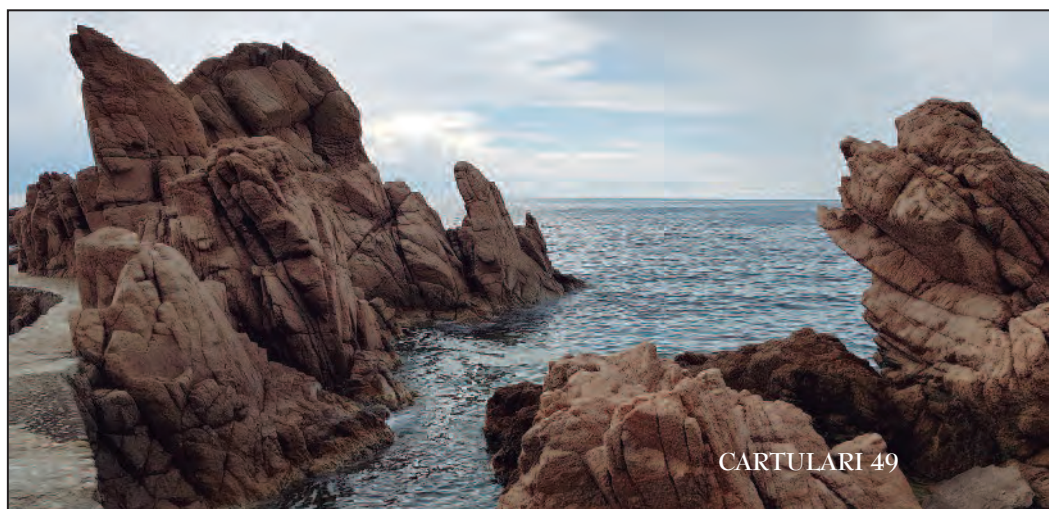
La pluja va tornar a fer acte de presència mentre degustàvem un deliciós arròs caldós amb galeres a la terrassa del restaurant amb vistes al petit tram costaner de Santa Cristina. La pluja, molt ben rebuda pels boscos ressecs, la companyia, més que fantàstica, tot va permetre descobrir un Baix Empordà màgic, però l'hora dels adéus va arribar. Tots plegats ho vam fer amb el bon gust de boca de les paraules escrites per Josep Pla: "(...) Avui Canyet és una de les més grans propietats de la Costa Brava i un dels seus llocs

més bells i sorprenents. La transformació de Canyet pel senyor Sacrest és un dels més grans esforços del país: un autèntic miracle. (...)” ©

Escultura la "Sirena", dalt del mirador

Esculls de Canyet

Racones de Barcelona

BIBLIOTECA LA FRATERNITAT

L'antiga COOPERATIVA LA FRATERNITAT és un magnífic edifici d'estil modernista que es troba al districte de Ciutat Vella, al barri de la Barceloneta. Per Lluïsa Goberna

Aquesta biblioteca està ubicada al carrer de Santa Clara, 8-10 i ocupa la meitat d'una illa de cases entre els carrers Escuder, Pescadors i Sant Carles.

L'edifici és conegut com a Cooperativa La Fraternitat, ja que el 1918 aquesta cooperativa, que havia estat fundada per en Josep Torrellas el 1879, va comprar l'antic edifici i l'arquitecte Francesc Guàrdia Vial, deixeble i gendre de Lluís Domènech i Montaner, va se l'encarregat de reformar i transformar totalment l'edifici tal com el veiem actualment.

La cooperativa va tenir un fort impacte al barri, ja que donava millors preus a productes de consum als seus socis i alhora s'hi feien activitats culturals, com teatre, balls, conferències, concerts, entre d'altres, i comptava amb sales de reunió i biblioteca. Oferia també serveis d'assistència social.

Als anys 60 la cooperativa va anar perdent rellevància i l'any 1974 va ser finalment dissolta. Després de tenir diferents usos i d'una rehabilitació completa, l'any 2001 es va transformar en biblioteca del barri. El valuós fons bibliogràfic del qual disposava l'antiga seu de la cooperativa obrera actualment està dipositat a la Biblioteca Pública Arús.

La façana és molt representativa i s'hi poden veure símbols clarament maçònics.

enmig de dues figures femenines es veuen dues mans entrelaçades dins d'un triangle que vol representar segons els maçons la salutació en el primer grau d'aprenent, en la seva iniciació.

Durant la dictadura franquista el triangle i les mans van ser tapats amb morter per tal d'esborrar qualsevol referència a la maçoneria.

Antiga façana de la Cooperativa La Fraternitat

Josep Torrellas, fundador de la Cooperativa La Fraternitat

Nova façana, després de la reforma de 1918

Fotos antigues, Font: Memòria Cooperativa de la Barceloneta

Moltes cooperatives de finals del segle XIX van tenir una forta relació amb les lògies maçòniques pel fet que dins dels principis maçònics encaixava molt bé la idea del cooperativisme. El nom de fraternitat així com els de llibertat i igualtat tenen molt a veure amb l'emblema de la Revolució Francesa i també, per descomptat, amb la maçoneria.

El 2007 aquest històric edifici va passar a mans de l'Ajuntament. ©

El 28 de març d'enguany va tenir lloc a la Biblioteca Pública Arús la conferència "ELS GNÒSTICS I L'EVANGELI DE MARIA MAGDALENA, a càrrec de l'escriptor i investigador Bartomeu Bioque.

El conferenciant té una àmplia experiència, fruit del seu treball personal sobre psicologia evolutiva, religions comparades i hermetisme, que durant molts anys ha desenvolupat en conferències, congressos i seminaris d'arreu del país. També és autor de diversos llibres.

En la seva xerrada va explicar que la troballa d'aquest evangeli contradiu el fet que només els homes van formar el cos legítim de la comunitat. També ens va explicar el paper de la dona en els primers temps del cristianisme.

Els assistents, en començar, van poder veure un audiovisual en format de còmic sobre el procés de la creació, molt interessant i amb una versió força original.

El conferenciant va anar fent una detallada explicació de com es veia la dona a través de les diverses cultures i religions: en la tradició cristiana, jueva, budista, hinduista i islàmica, així com de la importància que havia tingut la dona i els seus drets en totes aquestes religions, de les deesses i de la dona com a complement de l'home, com dues parts d'un tot.

El 1945 van aparèixer uns pergamins trobats a prop del Mar Mort, els apòcrifs gnòstics de Nag Hamadi, escrits en copte i grec. El 1955 es van traduir.

"L'Adversus Haereses" (Contra les Heretgies) va ser un tractat que va escriure Sant Ireneu de Lió i que anava en contra dels gnòstics i de què les dones poguessin fer algunes funcions destinades als homes.

També ens va explicar que se sol dir que la primera persona que va veure Jesús ressuscitat va ser Maria Magdalena, però que no la van creure. Van ser els sacerdots de les pseudosectes que van difondre que Magdalena fou prostituta per rebaixar-la, ja que tenia un paper principal i els homes van voler negar tot paper rellevant a les dones. Totes les verges són la manifestació de la Mare Divina, com les verges negres, Isis, etc.

El conferenciant va parlar també de diverses dones importants a través de la història com Elionor d'Aquitània, Hildegarda de Bingen, entre d'altres.

Després d'un col·loqui i per acabar, en resposta a la pregunta d'una persona assistent sobre que és primer el coneixement o la saviesa, la resposta del conferenciant va ser que la saviesa està per sobre del coneixement. I va recordar que la saviesa és femenina. ©

SOFTDESK España, S.L.

Since 1997

Business representation agency and commercial brokerage

CAD/CAM/CAE - BIM

ARCHITECTURE, ENGINEERING & CONSTRUCTION COLLECTION

PRODUCTS DESIGN & MANUFACTURING COLLECTION

MEDIA & ENTERTAINMENT COLLECTION

HEADQUARTER

Plaça de l'Enginyer Deulofeu, 10 B – 2a.
08914 BADALONA (Barcelona) -Spain -

Phone: +34 93 5193919 / +34 2426346 / +34 611460484
e-mail: softdesk@softdesk.cat

Number of Intra-community operator for VAT purposes: ESB61501136

xevi
xivi
xovi
xuvi

Com agafar les dues monedes

Poseu en equilibri dues monedes damunt d'un got, tal i com es veu a la figura 1.
El joc o experiència que us proposem consisteix en agafar amb una sola mà i al mateix temps les dues monedes.

Trobareu la solució a aquest enigma en les Figures 2 i 3.

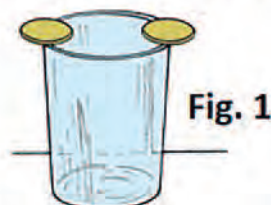

Fig. 1

Fig. 2

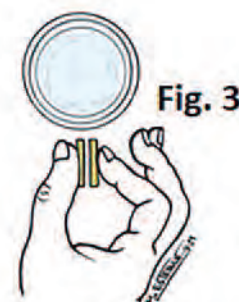

Fig. 3

Autocar a les Estrelles

83€
/persona

Trajecte en autocar GT amb guia acompanyant, i projecció de pel·lícules i reportatges (*)

Sopar G'Astronòmic realitzat amb la col·laboració del Director Científic de l'Observatori

Visita nocturna al Parc Astronòmic del Montsec, un dels millors cels del món.

**Vine al Montsec
i emociona't amb
el millor cel de
Catalunya!**

Sortides des de Sabadell (16h) i
Barcelona (17h)

Divendres, 28 de juny

Divendres, 30 d'agost

Divendres, 27 de setembre

Divendres, 25 d'octubre

Informació i reserves:

www.lleidaitu.com
Tel. 934084080
info@lleidaitu.com

Àngel Gordon Hipnòleg Clínic

*Què podem aconseguir amb la
Hipnosi clínica?*

1. Eliminar l'addicció al tabac i altres addiccions
2. Alleujar trastorns afectius
3. Ansietat i depressió
4. Tractament de dolors crònics i fibromiàlgia
5. Millorar defenses de persones que reben quimioteràpia
6. Induir al somni a persones que pateixen d'insomni
7. Tractament indicat per a obesos que volen perdre pes

Avui al segle XXI
"La Hipnosi clínica"
és clau per solucionar
"els teus problemes"

C/Bailén, 169, pral. 3a
08037 Barcelona
Tel. i Fax 934 592 255

C/ Canonge Dorca, 4, 1r
17005 Girona
Tel. 630 051 601

angelgordonlions@hotmail.com

